

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izjemni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštšina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Po šestih letih.

Šest let se bliža koncu, odkar smo se Slovenci zedinili s Hrvati in Srbi v eno državo. Izvzemi kratkoročne druge kombinacije so imeli v glavnem oblast v državi v rokah srbski radikali v zvezi s prečanskimi centralisti. Izmed slovenskih strank sta se v vladi države najbolj udeleževali Žerjavova in Pucljeva stranka, ki sta glasovali za vidovdanske ustavo, Hrvatvati so se žal večidel od državne politike abstinirali. Srbska demokratska stranka je centralizem podpirala, dokler ni uvidela pogubnosti te politike in v zvezi s proticentralističnimi Slovenci in Hrvati, ki so zdaj prestopili prag parlamenta, osnovala prvo vlado sporazuma, poštenja in reda v Jugoslaviji, ki je pa vsled zakulisnih intrig kmalu morala odstopiti svoje mesto srbskim centralistom-korupcionistom in njihovim prečanskim priveškom. Ta režim, ki se izvrstno označuje s črkami PPZ, je imel večidel v rokah usodo Jugoslavije, odkar obstoja. In nesrečnega političnega in gospodarskega položaja, v katerega je prišla pod Jugoslavijo Slovenija, so krivi Žerjavovci, v katerih družbi so se nahajali in se pravzaprav po duhu še danes nahajajo tudi takozvani samostojni kmetje. To so tisti hlapci, ki so Slovence izročili centralističnemu rablju.

Ce pogledamo zdaj bilanco tega režima, kojeja nositelji je v Sloveniji znani vodja samostojne demokratske stranke, moramo z žalostjo ugotoviti, da stoji naš narod na robu propada: tako v političnem kakor v kulturnem in gospodarskem oziru.

V političnem oziru smo izgubili vsled Žerjavove centralistične politike še tisto malo samostojnosti, kar smo si je bili priporili pod Avstro-Ogrsko. Tam smo si bili izvojevali svoje deželno politično zastopstvo, ki je čeprav pod znatnimi omejitvami imelo zakonodajno moč in bilo kot samostojen avtonomen faktor vsaj načeloma priznано. Danes sploh nobenega svojega avtonomnega ljudskega zastopstva nimamo in se vsa dežela upravlja iz Beograda, ne da bi imelo ljudstvo najmanjšega vpliva na politično upravo. Župani so prenehali biti dejansko izvršilci avtonomne volje občinarjev, marveč jih je centralizem degradiral do navadnih upravnih policajev, ki morajo samo ubogati in se poljubno odstavljajo. Mi nimamo ljudstvu odgovornega uradništva, temveč samo od centrale odvisne birokrate, ki se nastavljajo, menjajo in odstavljajo, kakor se režimu zljubi, in ki izvršujejo samo njegovo voljo, neoziraje se na voljo in potrebe ljudstva. Z eno besedo, centralizem je iz demokratske države, kar bi morala Jugoslavija biti, napravil policijsko državo po starem ruskem vzorcu, uprava Slovenije pa je le oddelek državne policijske uprave, kateri stoji značilno na čelu »ministar policije«. Samoupravo ima Slovenija zgolj na papirju, in še ta papirnata samouprava ni nobena samouprava, ampak goli švindel, kajti papirnata pokrajinska skupščina je goli posvetovalni organ velikega župana — boljše rečeno: velikega policaja — ki jo sklicuje, vodi in razžene ter ravna z njenimi »sklepi«, kakor se njemu zljubi, oziroma kakor zapove Beograd. Narod brez politične samostojnosti pa sploh preneha biti narod in je le čreda sužnjev, kar Žerjav in njegova družina tudi hoče. Ta centralizem je tem hujši, ker se v nasprotju s centralistično upravo bivše Avstrije odlikuje po tem, da ga ne vodijo vsaj strokovno usposobljeni ljudje, ampak neznanice, ki na vsakem aktu sedijo po dve leti ali več, dokler ga ne »rešijo« po strankarskih ali drugih ozirih.

Enako strašna je bilanca za Slovenijo v kulturnem oziru. Tisto šolstvo, ki ga je po prevratu tako sijajno organiziral pokojni Verstovšek, je pod žerjavščino popolnoma propadlo. Ljudsko šolstvo so vplivni ljudstva popolnoma odtegnili in izročili učiteljem, pristašem JDS, ki šole ne smatrajo za vzgojilnico, ampak za orodje režima in svrhu rekrutiranja sokolov in orjuncjev. Znanje in lepo vedenje šolskih otrok strahovito pada, učitelji, ki niso režimsko pečateni, se preganjajo, definitivnost učiteljev se je odpravila, da se more poljubno menjati po volji Žerjavovih eksponentov na velikem županstvu.

Meščanske šole ne dajejo nobenega strokovnega znanja, ampak ob silnih javnih stroških vzgajajo same pisarje in napolizobražene proletarce, ki množijo število brezposelnih. Naravnost zločinski eksperimenti se pa delajo s srednjo šolo, kjer vlada sredi učnega leta menja ves učni načrt, z namenom, da naše srednje šolstvo izenači z onim v južnih krajih. Rezultat naj bi bil ta, da bi srednja šola bila dostopna samo izvoljencem, ki so preslabe glave, da bi se učili klasičnih jezikov, ampak se morejo »prešvindlati« samo po skrajni lahkoti učnih predmetov in popustljivosti ter protekciji učiteljev kakor je to na jugu; moralna in umska kvaliteta pa naj pade na najnižjo stopnjo, kajti centralizem ne potrebuje ljudi, ki znajo misliti s svojo glavo in ki so trdni značaji. Enaka pastorka centralizma je slovenska univerza, katere nočejo izpopolniti, jo prikrajšujejo in zapostavljajo ter bi jo najrajši sploh izbrisali s površja Slovenije, če ne bi se bali ogorčenja našega ljudstva in ostalega inozemstva. Kakšne »simpatije« do slovenske univerze goji žerjavščina, se je najbolj jasno videlo ob prošlavi njene petletnice, ki so jo »napredni« akademiki bojkotirali na povelje gospoda »šefa kulturnega oddelka« pri JDS.

Neposredno čuti seveda naše ljudstvo najbolj uničujoče posledice PPZ centralizma v gospodarskem oziru. Pod centralizmom naše ljudstvo s strahovito naglico osiromašuje. Slovenija ima v novi državi vse možnosti, da svoje prebivalstvo dostojno preživi, toda velesrbski centralizem nas samo izžema, ne vrača nam pa ničesar od naših ogromnih in nesorazmernih davščin. Naša industrija se namenoma zadržuje, investicije se ne delajo nobene, obrtniki se zadušujejo z neznosnimi dajatvami, drž. banka nima za nas fیکا, finančni minister ne proračunava in ne obračunava po pokrajinah, da nas centrala lahko brez kontrole izžema, našemu poljedelcu se ne dajejo krediti, delavca pa režim preganja in demonтира še tiste ostanke socialno-politične zakonodaje, kar jih je ostalo iz predvojnega dobe. Višek socialne nemarnosti sedanjega režima je, da je stanovanjski zakon, ki ne odgovarja potrebam ne ene ne druge strani, enostavno podaljšal, dočim je vlada g. Davidoviča pripravljala nov. stanovanjski zakonski načrt, ki je seveda padel v vodo, ker se je Pašiću, Pribičeviću in Žerjavu mudilo na vlado. Slovensko ljudstvo je danes že čisto na beraški palici in če bi PPZ režim trajal še dolgo, bomo Slovenci padli na stopnjo bivših irskih najemnikov in poljskih »hlopot« ali pa ubogih kolonov v rimski kampanji.

In to je namen centralistov: napraviti iz nas nevedneže, neznačajneže in berače. Take ljudi je lahko vladati, izkoriščati in v svoje namene izrabljati. Zato se uničujejo naše kulturne naprave, se korumpira naše uradništvo in tlačijo naši delovni sloji. In vsemu temu delu načeljuje pri nas vodja samostojne demokratske stranke v Sloveniji.

Vendar pa slovensko ljudstvo ne bo klonilo svoje glave. Le kdor je ali neumen ali že čisto korumpiran in breznačajan, bo 8. februarja volil Žerjave, Pivke in podobne! Vsak kulturn, pošten in zaveden Slovenec pa bo volil edino le SLS!

Angleška vnanja politika.

London, 15. dec. (Izv.) »Sunday Times« pišejo, da pomenja uspeh Chamberlainov v Parizu in v Rimu okrepitev antante, ker je Angliji zopet omogočeno tesnejše sodelovanje z Italijo in s Francijo.

London, 15. dec. (Izv.) O bodoči politiki Chamberlainovi sodijo, da se bo v prvi vrsti zavzemal za tesno sodelovanje s Francijo v vseh važnejših vprašanjih. Vprašanje medzaveznških dolgov bosta reševali obe državi skupno, ravno tako tudi vprašanje skupne obrambe. Oba generalna staba bosta izdelala skupen obrambni načrt. Politika obeh držav v Afriki bo enotna.

NEMŠKA VLADA ODSTOPILO.

Berlin, 15. dec. (Izv.) Vlada je odstopila. Predsednik Ebert je demisijo sprejel.

Kraljevi obiski v Rimu in Parizu.

Beograd, 15. dec. (Izv.) Sedanja vlada bi si rada na dvoru utrdila svoje stališče s tem, da pripravi pot kraljevski dvojici za obiske v Rimu in Parizu. Toda kakor izgleda, ne bo prišlo niti do enega niti do drugega obiska. Obisk v Rimu bi izzval nerazpoloženje ne samo med Hrvati in Slovenci, ampak tudi srbska javnost ni sprejela prvih vesti o tem obisku z navdušenjem. Zato je kraljevska dvojica za sedaj definitivno odložila svoj obisk v Rim. Iz Pariza pa prihajajo v drugem

oziru nepovoljne novice. Tam bi se sicer želelo, da pride do obiska jugoslovanskega kralja, a ne pod sedanjo vlado, ki ne predstavlja večine državnega prebivalstva, a osobito ne, dokler je dr. Spalajković še naš poslanik v Parizu. Vlada obeta, da bo Spalajković takoj po obisku odstopil, in sicer že z ozirom na svojo kandidaturu za narodno skupščino. Razgovor med Parizom in Beogradom o tej zadevi še ni končan.

Popustljivost dr. Ninčiča.

Beograd, 15. dec. (Izv.) Tukaj se z bojaznijo čitajo navdušena poročila italijanskih listov o obisku dr. Ninčiča in o njegovi koncilijantnosti pri dogovorih. Tudi okolnost, da se vsebina dogovorov drži v največji tajnosti, postaja sumljiva. Zaradi razmejitve med Slovenijo in Italijo dr. Ninčič že pred svojim odhodom v Rim ni pokazal posebnega interesa in za to se je bati njegove popustljivosti. Vkljub zatrevanju Italije, da bo v Albaniji ostala nevtralna, se vendar čuti povsod njen vpliv in njena roka. Ni neopravičena bojazn, da nam je dr. Ninčič s svojim obiskom v Rimu zopet na celi črti veliko škodoval.

POGOVOR MED NINČIČEM IN MUSSOLINIJEV.

Rim, 15. dec. Agencija Stefani objavlja poročilo o uspehu pogovorov med Mussolinijem in Ninčičem. Pravi, da sta se ministra sporazumela glede sistemizacije reskega pristaniškega in železniškega prometa temeljem vzajemnega dopolnjevanja službenih funkcij. Istotako sta se dogovorila glede modalitet za izvedbo raznih že preje rešenih vprašanj. Dalje sta ministar razpravljala o mednarodnem političnem položaju s posebnim ozirom na interese obeh dežel. Glede Albanije sta ministra popolnoma soglašala v tem, da bosta obe vladi postopali sporazumno v tem zmislu, da se ne vlika v notranje zadeve Albanije.

Preganjanje Hrvatov.

Deinice, 15. dec. (Izv.) Včeraj bi se imel vsiti zaupni sestanek okrajne organizacije HRSS. Prišel je iz Zagreba tajnik HRSS dr. Krnjević. Ob 2. bi se zaupni sestanek moral pričeti, ker pa niso še prišli vsi povabljeni, se je vsela samo predsedstvena seja. Na sejo je prišel odposlanec okrajne oblasti pristav Obradović s pismenim ukazom in zahteval, da se sme udeležiti seje. Navzoči so proti temu protestirali, Obradović pa je vztrajal pri svoji zahtevi. Dr. Krnjević je nato pozval navzoče, naj gredo z njim v njegovo privatno stanovanje. Čez 6 minut je tja prišel tudi Obradović. Ker navzoči kljub ponovni zahtevi niso pustili, da bi se Obradović udeležil seje, je ta poklical 6 orožnikov, ki so aretirali vse navzoče z dr. Krnjevićem vred. Odpeljali so jih na okrajno oblast, kjer je Obradović obsodil vsakega na 5 ur zapor, dr. Krnjevića pa vrhutega še na izgon iz Delnic. Ob 6. zvečer so vse skupaj prepeljali na sodišče. Sodnik dr. Juraj Milet je izjavil, da je bil dr. Krnjević prijet »in flagranti«, ker da se ni hotel raziti na poziv okrajne oblasti, čeprav Obradović tega sploh ni zahteval, ampak je hotel samo prisostvovati seji. Dr. Krnjević in dr. Krnjević sta protestirala, ker je Obradović vdrl brez vsakega dovoljenja v zasebno stanovanje in izjavila sodniku, da je v ustavi točno določeno, v katerem slučaju se sme vdreti v zasebno stanovanje. Sodnik dr. Miles je vse skupaj zopet zaprl in jih je izpustil na svobodo. Še le zjutraj ob 2.

ZEMLJA SE DELI!

Beograd, 15. dec. (Izv.) Da se sedanja vlada pred volitvami lahko v Bosni in Hercegovini porazdeli nekoliko državne zemlje, spremenil je ministrski svet pravilnik za delitev zemlje in uvedel skrajšani način postopanja. Drž. podsekretar

NINČICEVE IZJAVE.

Rim, 15. dec. Minolo soboto dopoldne je Ninčič sprejel italijanske in inozemske časnikarje. Naglasil je prijateljske odnose med Jugoslavijo in Italijo. Potem je prešel na svoje pogovore z ministrskim predsednikom Mussolinijem in rekel glede reskega vprašanja: »Jugoslaviji je treba, da usmeri svojo izvozno trgovino proti reški luci, a Italija želi, da Reka obnovi svojo nekdanjo delavnost. Stremljenje obeh prijateljskih dežel je bilo torej, da se organizira gospodarsko življenje Reke; v tem sta se tudi popolnoma sporazumeli. Končno veljavna rešitev je sedaj poverjena strokovnjakom. Na vsak način pa smatram, da je bil sporazum popoln. — Glede Albanije je rekel Ninčič, da se vidiki Italije in Jugoslavije popolnoma krijejo; sporazum v tem vprašanju temelji na dveh točkah: Da v Albaniji ne intervenirata in da na vse načine pospešujeta zadnji razvoj neodvisne Albanije. Obe deželi sta zainteresirani na neodvisnosti Albanije; njuni interesi se v Albaniji ne križajo.

Končno je Ninčič prešel na notranji položaj v Jugoslaviji in razlagal časnikarjem, da se sedanje volitve vrše v znamenju boja proti — bolševizmu, ki da je došlo v Radiću svojega propagatorja in po močnika.

Beograd, 15. dec. (Izv.) V četrtek se bo vrnil iz Pariza dr. Momčilo Ninčič. V sredo se vrne dr. Otokar Rybář.

dr. Andrić je odpotoval v Bosno po potrebne podatke o skrajšanem postopanju pri razdelitvi državne zemlje. Javnost je pri sedanjih vladi tako navajena sličnih dejanj, da tudi to vest potrpežljivo prenaša.

VILDER IN PRIBIČEVIĆ NA DELU.

Beograd, 15. dec. (Izv.) V Vukovaru je upokojen podžupan, dva šolska nadzorika, a en finančni uradnik je kljub 22-letni službi odpuščen iz službe. Med Hrvatvati v Sremu je zaradi tega zavladalo veliko razburjenje.

RADIKALNO NASILSTVO.

Beograd, 15. dec. (Izv.) Glavni odbor demokratske stranke je dobil iz Subotice poročilo, da so Srnaoci napadli dva demokratska kandidata Milana Grola in Popovića. Ranili so težko enega njunega spremljevalca in enega lahko. Navalili so tudi na hišo, kjer sta kandidata zborovala.

DRŽAVNI ODBOR.

Beograd, 15. dec. (Izv.) Državni odbor je danes končal svoje delo. Razpravljali je o predsedniških volivnih odborov v Dalmaciji. Pri tej razpravi je prišlo do nesporazumljenja med zastopniki opozicijskega odbora in Jovanovićem, vendar pa je bilo to nesporazumljenje poravnano. Prihodnja seja bo 12. januarja.

SPOPADI V DALMACIJI.

Beograd, 15. dec. (Izv.) V Dalmaciji je prišlo do spopada med produc. tobaka in uradniki v monopolski upravi radi določevanja cen. Moralo je orožništvo intervenirati.

SPORAZUM V MACEDONIJI.

Beograd, 15. dec. (Izv.) Bivši minister za trgovino dr. Šumenković bo kandidiral na demokratski listi v sporazumu z džemijetom v treh okrožjih Tikvež, Ohrid in Bregalnica.

MINISTRSKI SVET.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je bil sprejet predlog ministra za šume in rude, da se vrnejo ministrstvu za trgovino one funkcije, ki so se mu odvzele. Odobren je kredit 41 milijonov za dograditev ceste Peč—Djakovica.

PRITOŽBE JMO PROTI RADICU.

Belgrad, 15. dec. (Izv.) V Belgrad sta prispela poslanca JMO Milković in Baljić. Izjavila sta, da je položaj v Bosni za nje zelo dober. Pritoževala sta se nad Radicem, da jih hoče oslabiti, kar mu pa ne bo uspelo.

SOVJETSKA ZASTAVA V PARIZU.

Pariz, 15. dec. (Izv.) Na poslopju ruskega poslanstva so danes svečano razobesili rdečo sovjetsko zastavo. Krasin je imel pri tej priliki pomemben govor. Po govoru so zapeli vsi navzoči internacionalo.

OVACIJE ZA TROCKEGA.

Berlin, 15. dec. (Izv.) Iz Moskve poročajo, da je množica priredila Trockemu, ko je odhajal na Krim, velike ovacije. Pozneje so ljudje na več mestih demonstrirali proti sedanjim oblastnikom.

ITALIJANSKI VOJNI PRORAČUN SPREJET.

Rim, 15. decembra. (Izv.) Italijanska zbornica je včeraj odobrila proračun vojnega ministrstva.

SKUPEN NASTOP PROTI BOLJŠEVIZMU.

Pariz, 15. dec. (Izv.) Listi poročajo, da so se Estonka, Jugoslavija, Čehoslovaka, Poljska in Grčija dogovorile, da stvorijo skupen blok proti boljševizmu pod vodstvom Italije.

ZAROTA V EGIPTU.

London, 15. dec. (Izv.) Iz Kaira poročajo, da je preiskava o umoru Sirdarja dognala obsežno zaroto proti tujcem, ki ni omejena samo na Egipt.

London, 15. dec. (Izv.) Od 42 zaprtih ljudi, ki so osumljeni umora Sirdarja, so jih 19 izpustili, med temi 3 poslance.

OBOLELI DRŽAVNIKI.

Berlin, 15. dec. (Izv.) Stresemann je obolet na španski bolezen.

Stockholm, 15. dec. (Izv.) Ministrski predsednik Branting je nevarno obolet in se je njegovo stanje zelo poslabšalo.

Bivši prometni minister Sušnik o svojem delovanju.

(Poročilo ministra Sušnika na javnem zborovanju železničarjev na Jesenicah in v Mariboru.)

Pravilnik za vozne olajšave.

Najprej moram poudariti, da tak pravilnik ni noben zakon, ampak čisto navadna ministrska naredba, ki se lahko vsak čas menja, kakor se hoče. Zato se je tudi pravilnik za znižano in brezplačno vožnjo menjal, skoro tako, kakor so se menjali ministri, gotovo pa vsako leto enkrat. Trditev, da je menda že 10 let obstajal en in isti pravilnik, je popolnoma neresnična. Mogoče je imela bivša južna železnica že več let en pravilnik za vozne olajšave, državna gotovo ne. Odkar je prišla južna železnica pod državno upravo, je bilo treba izdati enoten pravilnik.

Vrh tega sem hotel z voznimi olajšavami koristiti časnika, uradnikov, dijaštva, združništva, raznim prosvetnim in humanitarnim ustanovam i. dr. Zato sem zaukazal, naj se sestavi čim prej nov pravilnik za vozne olajšave. Komisiji, ki je bila sestavljena iz samih železničarjev-uradnikov, ki so služili v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu, sem naročil, naj pusti glede železničarjev, kakor je bilo do sedaj, kvečjemu če more izboljšati kaj, glede ostalih olajšav pa naj upošteva moje želje. Tako je komisija tudi postopala. Če pa je vseeno tu ali tam kaj zagrešila, se to gotovo ni zgodilo namenoma, ampak samo vsled nepoznanja vseh razmer in predpisov, zlasti pri bivši južni železnici. Kakor hitro pa sem bil opozorjen na gotove pogoje, sem jih takoj tudi popravil ter že oktobra meseca izdal oblastnim direktijam tozadevna navodila. Čudim se samo, kako da večina železničarjev še danes ni obveščena o tem in kako more ljubljanska direkcija dopustiti, da se njeni uslužbenci od gotovih ljudi vznemirjajo in čisto po nepotrebnem se danes razburjajo radi pravilnika. Prijatelji! Jaz Vam moram danes tukaj javno izjaviti, da so po pravilniku, ki sem ga jaz izdal in tudi popravil, vsi železničarji, penzionisti in delavci in družine vseh teh obdržali vse pravice glede voznih olajšav, kakor so jih imeli poprej pri državni železnici. Da, dobili so še več! Naj omenim samo to, da so železničarski otroci ženskega spola uživali prej pravico na trikratno brezplačno vožnjo na leto samo do 21. leta svoje starosti, sedaj pa obdržijo to pravico tudi še naprej, dokler se ne omože in žive skupaj s starši. Ravno tako imajo tudi oče in mati in neomožene sestre železniškega uslužbenca pravico na dvakratno brezplačno vožnjo na leto, ako žive skupaj z uslužbencem in jih ta vzdržava. (Cl. 23. in 24.) Novi pravilnik daje železničarjem novo pravico, da se smejo z režijsko karto voziti tudi z brzovlakom na razdalji preko 100 km (cl. 61). Kdor trdi, da sem jaz prikršal železniške delavce, je čisto navaden in nesramen lažnik! Po cl. 29 in 62 imajo delavci in njihove družine pravico na 3 kratno brezplačno vožnjo na leto, kakor tudi na režijske karte, ki se morajo izdajati na podlagi lastnih legitimacij brez uputnic. Torej nobenih prošelj in nobenega kolka ni treba! Prosim Vas, tukaj je pravilnik, pa naj se vsak izmed Vas prepriča na lastne oči, če je to res, ali ne!

Sedaj pa režijske karte! Ugovarja se mi, da so režijske karte sedaj mnogo dražje, nego so bile poprej. Pojasniti Vam hočem takoj, kako stoji ta stvar. Dosedaj so se režijske karte zaračunavale po režijski tarifi, ki je veljala menda že od prevrata sem. Da je pa režijska danes mnogo dražja nego je bila ob prevratu, mi menda nihče ne bo upal ugovarjati. V ministrstvu je bila že pripravljena nova tarifa, in za mene je obstojala samo dvojna možnost: ali računati režijske karte po novi tarifi, ali pa najti kak drug izhod. Ker sem imel pred očmi dobro železničarjev, sem osvojil predlog, naj se za režijske karte ne računa prava režijska cena, ampak naj se na račun režijske cene vzame samo ena dvajsetina normalne tarife (clen 61). Na ta način so sicer režijske karte v resnici nekoliko dražje nego so bile poprej, toda še vedno mnogo, mnogo ceneje, nego bi bile po novi režijski tarifi. N. pr. iz Ljubljane v Maribor je 156 km. Navadna karta za tretji razred stane 55.50 Din, režijska karta pa 2.75 Din. Ali iz Ljubljane na Jesenice je 65 km. Normalna tarifa je 74.50 Din, režijska karta stane 1.25 Din. To vendar ni nič tako strašnega, dragi moji, da bi se Vi morali razburjati radi tega. Jaz mislim, da je to še vedno veličanska boniteta za železničarje.

Nikakor tudi ne morem razumeti, kakor se morejo železničarji, ki so po navadi brihtni ljudje, toliko vznemirjati radi legiti-macij. Vse kriči: »Sušnik nam je še legiti-macije vzel. Konec je vseh voznih olajšav!« Poglejmo, kaj je na tem! Odkar je država prevzela južno železnico, ni nobenega razločka več med južnimi in državnimi železničarji. Danes so vsi enaki in enake morajo biti tudi legiti-macije. Ze samo iz tega razloga se morajo stare legiti-macije zamenjati z novimi. Vrh tega pa dobijo še žurnalisti, uradniki, združni revizorji in dijaki svoje legiti-macije. Zato za vsako izmed teh grup in posebej tudi za železničarje novi pravilnik predpisuje posebne legiti-macije. Stare legiti-macije se bodo torej samo zamenjale za nove, potem bo pa lahko mir za celih 10 let! In zato toliko vika in krika! Ne bi bil mislil, da tudi železničarji tako lahko nasedejo raznim hujskačem! Kaj naj pa rečem o onem človeku, ki to okolnost izrablja za najnesramnejšo agitacijo proti meni? Jaz ga samo pomilujem, ker sem prepričan, da je ali plačan agitator, ali pa duševno omejen človek.

Glede državnih uslužbencev naj omenim samo na kratko, da sem jim celo proti volji nekaterih svojih kolegov v ministrskem svetu dovolil prav iste ugodnosti, kakor so jih uživali nek daj, za njihove družine pa trikratno polovično vožnjo na leto. Pa vseeno niso zadovoljni! Tudi med njimi se najdemo nekateri, ki zabavljajo: čes, kaj nam koristi ta clajšava, če se pa moramo voziti v drugem razredu. Toda to ne odgovarja resnici! Samo najvišji uradniki morajo uporabljati 1. ali 2. razred, vsi drugi pa se lahko vozijo v 2. ali 3. razredu, kakor hočejo. Če vzamemo zraven še poduradnike in služitelje, potem je gotovo, da ima veličanska večina drž. nameščencev pravico do ugodnosti v 3. razredu. To natančno določa člen 81 in 82. O onih uradnikih pa, ki raznašajo drugačne vesti, ne morem reči drugega, kakor: ali ne znajo čitati, ali pa ne razumejo srbski.

Kar se tče invalidov, moram poudariti, da je naša vlada mnogo prej, nego je bil gotov pravilnik za vozne olajšave, sprejela nov invalidski zakon in ga predložila narodni skupščini. In kot minister za promet sem pristal na to, da imajo invalidi poleg brezplačne vožnje, kadar potujejo uradno, po členu 40 inv. zakona, še pravico, tudi če potujejo po čisto zasebnih potih, 4 krat na leto voziti se za četrtno cene, njihove družine pa 3 krat polovično vožnjo na leto.

Ker je bila ta določba že sprejeta v zakon, ni bilo treba še posebej ponavljati je v pravilniku. Če pa zakon ni bil sprejet, nisem jaz kriv. Za to naj se invalidi zahvalijo Žerjavu in P. P.

Pri setavi pravilnika sem mislil tudi na združništvo ter sem tudi revizorjem Združnih zvez dovolil olajšave za vožnjo po železnici.

Da so postali Orli, kar se tiče voznih olajšav popolnoma enakopravni Sokolom, mi ni treba še posebej poudarjati.

Tako je bilo, kakor sem Vam govoril, po mojem pravilniku. Če se je danes kaj izpremenilo, za to jaz nisem odgovoren, ker že davno nisem več prometni minister. (Dalje.)

Politične vesti.

«Najuglednejši član demokratske stranke» je postal po »Jutru« narodni poslanec in bankir M. Savčić, odkar je prestopil k Pribečeviću. Kako »ugleden« je ta najnovejši »Jutrov« prijatelj, se razvidi iz tega, da se je najprej v Gornji in Dolnji Resavi dal kot Davidovičev pristaš proglasiti za sreskega kandidata, potem pa pogumno dezertiral. Sicer pa Savčić v parlamentu ni igral prav nobene vloge in je znano o njem, da je bil vedno rad tam, kjer se sprejema, a ne, kjer se daje. Zato je šel tja, kamor spada.

Žerjavove volivne priprave. Kot širokogruden človek, ki nikdar na-se ne misli, se je najprej dr. Žerjav sam dal postaviti za nosilca samost. demokratske kandidatne liste na Kranjskem. Naknadno je sklenil sporazum z radikali, tako da sme tudi dr. Niko Zupanič v okrožju Novo mesto-Črnomelj kandidirati na Žerjavovi listi. Na Štajerskem je postavil dr. Žerjav za nosilca italofila dr. Pivka, ki je radi velikega navdušenja med Sokoli za njegovo kandidacijo te dni dal ostavko na mesto sokolskega župnega staroste. V celjsko-vranskem okraju je bil v zahvalo za razcep samostojne stranke za kandidata postavljen bivši prijatelj nemškutarjev Drogenik iz St. Jurja ob juž. železnici. Šele sedaj se bo začel sporazum z radikali. V Ljubljani je postavil Žerjav za kandidata svojo politično marioneto Mohorič, tajnika »Trgovske in obrtniške zbornice«, kar je napravilo med trgovci in obrtniki, ki ne žele v zbornico zanesi politike, silno mučen vtis. »Slov. narod« skuša ta vtis popraviti, toda na svoj senilen način s tem, da v uvodnem članku razlaga, kako se bomo odsej, ko smo našli to čudežno dete Mohoriča, preorientirali iz političnega v gospodarsko mišljenje. Kje je neki ta nesrečni Mohorič dosedaj tičal, da nam ni že prej pomagal do tega procesa! Da bi tudi radikali mogli glasovati za to čudotvorno bitje, se je velikodušno prepustilo mesto namestnika v Ljubljani radikalom, ki so že enkrat v polni meri izkusili poštenje Žerjavove stranke pri ljubljanskem namestniku. Mi vse to beležimo kot hladnokrvni kronisti, vendar pa se ne moremo toliko zatajiti, da bi ne bili radovedni, kdo se bo navsezadnje pri tej igri med demokrati in radikali osmešil in osramotil.

Draginjske doklade duhovnikom. »Slov. narod« javlja, da bo vlada predložila finančnemu odboru uredbo o draginjskih dokladah duhovnikom in da pride Slovenija v II. draginjski razred. Za kdaj bo sklican finančni odbor, še ni določeno.

Strahovlada. Belgrajska »Pravda« poroča v soboto: »Včeraj je prišel v Belgrad tajnik narodne skupščine g. Bačinić. G. Bačinić je dobil brzojavko, da so v Splitu prijeli in zaprli duhovnika Činića iz Radošca, ker je agitiral za HRSS. Dalje je dobil g. Bačinić poročilo, da je policija v Radfatu zaprla župana in štiri odbornike, ker so pristaši HRSS. Proti tem nasiljem bo g. Bačinić na pristojnem mestu protestiral.« — Na drugem mestu poroča isti list: »Iz Sombora so včeraj prignali žandarji v Belgrad dr. Adolfa Uršiča, urednika »Hrvatskega Jedinstva« in g. Ivana Ramona, urednika »Medimurskega Hrvata«. Oba sta radičevca. Oba so prišli v Čakovcu, sedaj pa so jih pripeljali v Belgrad.«

Nastas Petrović o razmerah v Južni Srbiji. Dopisniku »Pravde« je dejal bivši minister notranjih zadev g. Nastas Petrović, ki se sedaj mudi v Južni Srbiji na agitaciji, o razmerah v Južni Srbiji sledeče: »Teroristična akcija vlade v Južni Srbiji je vedno hušša. Vladni organi sklicujejo shode in vsiljujejo prestrašenim ljudem vladne kandidate z grožnjo, da jih bodo sicer postrelili, če ne bodo podrlili vladni kandidati. V Podujevu je ta posel opravil sam veliki župan. Načelnik zvečanskega okrožja pa je pred par dnevi sklical vse župane in jim zagrozil, da jih bo dal vse pobiti, njihove hiše pa požgati, če ne bodo ljudje glasovali za vladne kandidate. V Kavadaru pa je srezki načelnik poklical k sebi najemnika hotela »Balkan« in mu je prepovedal zborovanje, ki ga je bil sklical Nastas Petrović. Na Petrovićevo zborovanje v Negotinu pa je poslala oblast žandarje z nalogom, da shod razženejo. Če že oblasti nastopajo tako proti bivšemu ministru notranjih zadev, si vsak lahko misli, kako nastopajo šele proti drugim ljudem.«

Kandidaturi na Davidovičevi listi se je odpovedal prof. Vekoslav Spinčić. Kandidirati bi bil moral v Zagrebu.

Beleške.

V svobodni državi. Pišejo nam: Župni uradi so prejeli naročilo od političnih oblasti, kako naj obhajajo narodni praznik dne 17. t. m. Upravičeno se čudimo takim naročilom, s katerimi se politična oblast vtika v cerkveno praznovanje, a še značilnejša je okolnost, da stoji poleg opazka, da se orožniškim poveljstvom naroča, naj poročajo, kako se je v njih rajonih to vršilo. Ali naj smatramo to opazko kot prikrito grožnjo? Ali smo že zopet čisto v dobi Jožefa II.? — In vrhu tega še to: Z odlokom ministrstva ver z dne 15. marca 1924 se odreja, naj se ne poje narodne himne. Ta odlok naših političnih oblasti pa narodno himno spet ukaže. Kaj so gospodje tako hitro pozabili, kaj je bilo v marcu naročeno? Kdo naj še spoštuje naredbe ministrov, če jih oblasti same ne?

Občni zbor Jugoslov. kmečke zveze.

Centralna organizacija krščanskega slovenskega kmeta je imela dne 15. decembra ob treh popoldne v Rokodelskem domu v Ljubljani svoj redni letni občni zbor. Načelnik Janez Brodar je ob otvoritvi mogel z veseljem ugotoviti polnoštevilno navzočnost vseh okrajnih društev in podružnic. V kratkem poročilu načelnika je poudaril zasluge, ki jih ima Kmečka zveza kot bistven in najvažnejši del SLS v borbi za avtonomijo Slovenije. Na žalostnem zgledu propale SKS, socialistične stranke in drugih strank, ki so v Sloveniji zrastle na razredni podlagi in imele v programu razredni boj, je načelnik lepo in odločno poudaril, da je Kmečka zveza del stranke vsega našega naroda, ki odločno odklanja vsako razredno borbo in hoče mirno sožitje in vzajemno podporo vseh stanov in slojev.

Tajniško poročilo je podal tajnik dr. Jakob Mohorič. Odbor se je v preteklem letu zlasti posvečal politič. vprašanju in združništvu. Naše kmetijske in blagovne zadruge so bile predmet razprav in sklepov na vsaki seji načelstva JKZ. Združno-gospodarski tečaji so se vršili s sodelovanjem JKZ. Odlično se je udeleževala Kmečka zveza pri zadnjih občinskih volitvah, kjer je priporila SLS sijajno zmago v vseh slovenskih občinah. JKZ je izdala svoj koledarček, ki je letos izpopolnjen in v pomnoženi izdaji izšel. Poleg društvenega glasila so odbori podružnic dobivali mesečna navodila in poročila v okrožnicah, da je bil stik v organizaciji še tesnejši. Tajništvo JKZ je bilo članom vedno na razpolago za pojasnila, nasvete in posredovanja. Poročilo predsednika in tajnika sta bili z odobravanjem sprejeti.

Viharno pozdravljen je nato nastopil bivši poljedelski minister dr. Kulovec in poročal o svojem delu v kmetijskem resoru bivše Davidovičeve vlade. Minister je bil v svojih izvajanjih opetovano prekinjen za aplavzom in odobravanjem. Njegovo poročilo bo itak izšlo še v posebni knjigi, zato ga tu izpustimo. Prof. Jarc je nato poročal o svojem delu kot vladni komisar Kmetijske družbe. Zborovalci so z gnusom vzeli na znanje poročilo o protikmetiskem in protiljudskem postopanju SKS pri Kmetijski družbi in izrazili profesorju Jarcu svoje priznanje. Z največjim navdušenjem je bila izrečena zaupnica tudi bivšemu ministru dr. Kulovcu. Pri volitvi načelstva je bilo znova izvoljeno prejšnje načelstvo s poslancem Brodarjem kot predsednikom. Le namesto odbornika Miklavca je bil izvoljen župan Trkov iz Dobrunj. V najlepšem razpoloženju so se zborovalci razšli, prežeti novega navdušenja za SLS in Jugoslov. kmetisko zvezo.

Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo.

Od P. P. vlade protizakonito imenovani vladni upravitelj Kmetijske družbe za Slovenijo je na včerajšnji dan sklical protizakoniti občni zbor z delegati, izvoljenimi za leto 1923. Zbor je otvoril dr. Špiller-Muys ob pol 12. uri. Bilo je zastopanih 257 podružnic iz cele Slovenije s 348 delegati. Zastopnik SKS delegat Azman je predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki jo je zbor sprejel. Takoj nato se je pričelo glasovanje na dveh voliščih. Istočasno se je volil ves odbor in pregledovalci računov. Glasovanje v splošnem poteklo popolnoma mirno, le na štajerskem volišču je povzročil večji nemir uradnik Ekonomia, Vičič, ki je med udeleženci kot »časnikar« agitiral za SKS. Ta »časnikar« je začel surovo napadati pristaše SLS in le treznosti navzočih se ima g. Vičič zahvaliti, da je odnesel iz Uniona celo glavo. V skrutinij so bili imenovani: Anton Umnik, Jakob Jan, Alojzij Jamnik in Ivan Pipan za Kranjsko, Ivan Urek, Miha Brenčič, Josip Skoberne in Ludovik Plavšak za Štajersko. Izid volitev je bil sledeči: Na Kranjskem je bilo oddanih

191 glasov, od teh 118 za listo SKS, 71 za listo SLS, na Štajerskem je bilo vseh glasov oddanih 163, med temi za listo SLS 77, za listo SKS 57. Izvoljeni so bili torej na Kranjskem kandidati SKS, na Štajerskem kandidati SLS. Novo predsedstvo je sledeče: Sancin Ivan, referent za kmetijstvo v Ljubljani, predsednik (SKS), Jarc Evgen, profesor v Ljubljani, I. podpredsednik (SLS), Pipan Ivan, posestnik, Vižmarje, II. podpredsednik (SKS), Azman Ivan, posestnik, Hraše (SKS), Bajuk Martin, posestnik, Božakovo (SKS), Brenčič Miha, posestnik, Spuhlja pri Ptuj (SLS), Hočevar Franc, posestnik, Struge (SKS), Hraštnik Miha, posestnik, Brstnik pri Laškem (SLS), Hribernik Ivan, posestnik, Podkraj (SLS), Jan Jakob, posestnik Gorje (SLS), dr. Jančič Ivan, Sv. Peter v Savinjski dolini (SLS), Košar Robert, posestnik, Sv. Boltenk (SLS), Meden Anton, trgovec, Begunje pri Cerkljici (JDS), Remškar Ivan, posestnik, Brezovica (SKS), Skalicki Bogoslav, ravnatelj Kmetijske šole v Novem mestu (SKS), Steblovnik Martin, posestnik, Sv. Martin na Paki (SLS), Supanič Alojzij, posestnik, Jarenina (SLS), Urek Ivan, posestnik, Globoko pri Brežicah (SKS). Za računsko preglednika sta izvoljena Piber Ivan, župnik v Senčurju, in Roškar Andrej, posestnik na Cvenu.

Te volitve so jasno pokazale, da so se v boju za Kmetijsko družbo zvezali samostojnejši liberalci. Na samostojni kandidadni listi za Kranjsko je izvoljen izrazit kandidat JDS, Lovro Petovar.

Z veseljem pa moramo ugotoviti vzorno disciplino delegatov somišljenikov SLS. Izmed 73 delegatov za Kranjsko jih je prišlo na občni zbor 71, le dva sta bila nujno zadržana.

Naše stališče k temu občenemu zboru je znano. Mi smatramo, da je bilo sklicanje občnega zbora s starimi delegati nezakonito, da ti delegati v letu 1924. glasom društvenih pravil sploh nimajo nobene volivne pravice več. Da je to stališče popolnoma upravičeno, dokazuje že suho dejstvo, da je bilo med delegati tudi nekaj takih, ki letos niso več udje Kmetijske družbe. Torej niti udje niso, pa volijo najvišje društveno inštanco! Zato smatra SLS večerajšnji občni zbor za neveljaven, novo predsedstvo za SLS ni pravilno izvoljeno, in na tej podlagi bomo uravnali svoje korake proti sedanjemu odboru Kmetijske družbe.

Za Božič

audi veliko izbiro modnih (angleški cefir), belih, sportnih in spalnih moških srajc; molinos, platnenih, gradl in barhent spodnjih hlač, kakor tudi vse damsko perilo, priprosto in fino, lastnega izdelka, vsled česar so tudi cene jako nizke.

tvrdka F. in I. GORIČAR, »Pri Ivanki«, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 29.

OGLEJTE SI IZLOZBO!

»Napredna omladina«.

Napredna, svobodomiselná, demokratska omladina je prišla v zadnjih časih radi burnega življenja na univerzi v precejšnje škrpice. Nekaj radi silne nerodnosti, še bolj pa ker je popolnoma skregana s svojim programom, ki bi se moral glasiti ravno narobe: reakcionarna, nesvobodna orjunska omladina. Kdo izmed teh jugoslovenskih Slovencev more svoji napredni naprednosti pričarati le še en atom naprednosti?

Vse univerze so s štrajkom protestirale proti kršitvi avtonomije univerz. Tudi ljubljanski akademiki so se odzvali klicu Zagreba in Belgrada. Toda ne napredni akademiki. Prvi štrajk so skušali preprečiti, drugega so pa skušali omiliti v neškodljivo besedno noto rektorju, kar se jim seveda tudi ni posrečilo. Joj, zadrega! Štrajkati ne smejo. Kaj bo pa rekla stranka, minister in nazadnje kolegij? Izhod jim je bil mogoč le, če napravijo svoje resolucije in svoj protest, ki pa mora biti tak, da ne bo nihče hud.

Zato se je vršila večeraj protestna skupščina naprednega dijaštva, ki bi mnogo več časti pustila prirediteljem, če bi je ne bilo. V desetih minutah je bil ves protest končan. Akademik Golouh jo šel baje v Belgrad, da izve, če je res to, kar vsi časopisi pišejo in za kar so ljubljanski akademiki že protestirali. V Belgradu so mu povedali, da je res, zvedel je pa tudi, da so vsega najbrže študenti krivi in se zato ljubljanski napredni akademiki zaenkrat ne morejo še čisto odločno izjaviti za protest. Nazadnje so pa le stavili resolucijo, v kateri očetovsko pokarajo študente in policijo. Zakon je zakon. Spoštovati ga mora vsak. Študent naj študira, pa ne bo tepen. Policiji bi pa tudi lahko malo manje streljali, da ne bi bilo teh sitnosti. Gospod minister pa naj nikar ne zamerijo, da smo tudi nanje hudi, saj smo samo nalašč. Tale akademika svoboda je itak humbug, ampak moramo, sicer bodo ljudje rekli, da so komunisti in klerikalci napredni, mi pa kar malo reakcionarni. Saj ne bojo hudi. Mi smo lojalni. — Tako je zgladila večerajšnja skupščina napredne akademske omladine, ki je zelo sličila žalnemu zborovanju in je v desetih minutah končala. Tudi prešeli so se. Malo

večje številke bodo. Pa naj kdo reče, da niso resnične. Ali jih je morda štel? Brez terorja tudi to pot ni šlo. Skupščina je bila strogo obvezna za vse napredne zlasti za kolegijaše.

Se to moram povedati, kar ni povedal sobotni dopisnik, da imajo v akademskem kolegiju tudi boben, na katerega bobna ob hudih nevarnostih akademik Golouh. Pri zadnjem alarmu niso samo zvonili, ampak tudi na veliki boben bobnali, ker je prišlo štrajkujočim 150 hanaovcev na pomoč. Prišli so pa zagrebški farmaceuti ogledat si ljubljanski kemični laboratorij. Zelo so bili presenečeni, ko so policaji vse pretipali radi hanaovskega orožja. Strah ima hude oči.

Če bi ne bili to mladi ljudje, bi šlovček mislil, da je nastopila senilna depresija. »Doli klerikalstvo«, še ni ideja. Dokler ne bo kaj več kot naprednost, bo še vedno hudo.

Dopisi.

REPUBLIKANSKI MONOPOL.

»Slovenski Republikanec« št. 30, str. 4 piše med drugim: »Naši somišljeniki naj le pridno hodijo na shode! Na shodih naj razne govornike mirno poslušajo, ker je motenje shodov kaznivo: Pač pa naj le počakajo, da govorniki končajo, potem pa naj vedno vprašajo: »Gospod, ali ste vi monarhist ali ste republikanec?« Bodite prepričani, da se nihče, pa prav nihče ne bo izjavil kot monarhist, pa tudi ne kot republikanec! Ta trditve, gospodje okoli »Republikance«, je drzna in žaljiva. Drzna je, ker mislite, da smete samo vi dvigati republikansko zastavo in nanjo prisegati po mili volji. Kaj pa mi, republikanci SLS? Kakor listja in trave nas je že od prevrata sem; strankino vodstvo je to vedelo in se je po tem tudi ravnalo, kolikor je bilo prav. Saj je SLS širokogrudna: v svobodi prostost, v potrebi edinstvo! Le ne trkajte se preveč na prsi, ker to, kar ste Vi šele zdaj, smo mi že davno, in brez skrbi vprašajte po republikanstvu kogarkoli hočete med nami. Na dostojno vprašanje boste vedno dobili dostojen, odkrit in pošten odgovor. Pa tudi žaljiva je Vaša trditev. Ali nas imate za take figovce? Kdaj in kako smo to zaslužili? Morda boste rekli, da bi bili morali republikanci SLS v stranki izsiliti republikansko izjavo Kaj bi bili s tem dosegli? Saj smo vendar ljudje, ki si damo kaj dopovedati. Tudi Vi niste začeli z »Republikancem«, ampak z »Avtonomistom«!

Nadalje piše »Sl. Rep.« istotam: da bi izven Vaše stranke ne bilo republikanske rešitve! Če hiša gori, niso dolžni gasiti samo gasilci s čepico, ampak vsi, ki morejo kaj pomagati. Ali boste rekli, da to niso gasilci? — No, če že hočete voditi republikansko statistiko, pa dobite tisto izjavo tudi Vi in jo obesite magari Pašiču na nos, če hočete, ampak trditi ne smete, da moramo vsi republikanci biti registrirani ravno pri Vas! Tudi francosko republikanstvo je razcepjeno na več postranskih vej, kajti oblika vladavine ni najmočnejše gibalno duhov. So še drugi vidiki, ob katerih gre do človeška pota razdvoje, in prepričan sem, da tudi Vam. gg. okoli »Slov. Rep.«, republika ni končni cilj, ampak da se Vaše pravo delo prične šele — v republiki, kakor upato. Da bi pa takrat mogli dosežati svoje cilje, Vam je treba stranke, ker brez nje se nobena ideja ne more udeležiti v življenju; in da si skupaj zbornate stranko, točete po republikanskem bobnu, kakor da bi nihče drugi ne smel udariti po njem, in to je otročje! Republikanec SLS.

* * *

Tržič. V Tržiču se je vršil v soboto 13. t. m. sijajno obiskani shod, kjer je celokupno prebivalstvo protestiralo proti odstavitvi spodbujane šolskega upravitelja g. Vidra. — Dr. Mohorič je v kratkih besedah pokazal s pravnega stališča nezakonitost tega dejanja režima nasilnosti. Nato je v ognjeviti besedah g. župnik Škrbec dal izraza ogorčenju poštenih Tržičanov, da je položila Žerjavova stranka svojo umazano roko ravno na naš trg, ki ni in ne bo nikdar služil za hlapca Pašičevim sužnjem. Tržič je in ostane krščanski — to pokažejo volitve 8. februarja, ki bodo pomedle s kulturnobojnim liberalizmom tudi pri nas. Za g. župnika dom je še g. Ham označil ljubezen prebivalstva do preganjanega g. šol. upravitelja. Neki odposlanec stranke slovenske sramote je nekaj hotel popravljati, pa niti za to ni dobil časa. Sprejeto je bilo več protestnih resolucij, ki so bile soglasno sprejete. Shodu je predsedoval g. Majeršič.

Smihel pri Novem mestu. 8. decembra popoldne so naše Orlice priredile lepo uspelo akademijo. Poleg telovadnih vaj, izmed katerih je posebno ugajala simbolična »Vera, upanje in ljubezen«, in govora, so bile nekaj novega na akademiji žive slike na odru, ki so pojasnjemale pevске točke: Hochreiterjevo: O. Danica... Premrlovo: Dete je Mati v jasli dala in iz Sattnerjeve Assumptio I. del: Zima je proč... »Preljubi je moj...«. — Prvi dve pesmi in živi slike sta res krasno uspeli. — Hvale vreden je trud, s katerim se je zbor in njegov pevovodja potrudil širšemu občinstvu odkriti lepoto omenjenih kompozicij.

Teharje. Višji naraščaj teharskega orlovskega odseka je priredil v nedeljo, dne 14. t. m. v sobi teharskega prosvetnega društva dobro uspelo prireditev. Nastopil je višji naraščaj z

Včerajšnji nakupovalci zimskih sukenj in oblek so se prepričali o

Nagradah v gotovini!

in bili presenečeni, da so tako poceni prišli do slovitih oblačil od tvrdke

Drago Schwab, Ljubljana.

vajami s palicami, ki jih je točno izvajal. Nato so sledile deklaracije in konečno zabavna igra: Zdravnikov strežaj. Med odmorom je sviral tamburaški zbor. Po igri je nastopil teharski pevski odsek pod vodstvom č. g. kaplana M. Medveda. — Dvorana je bila polna veselih gledalcev.

Ogorevc pri Štoreh. Tukašnjega posestnika Roma je zadela bridka usoda. Pred nekaj dnevi je prejel poročilo, da se je ustrelil njegov sin, ki je služil pri vojaki v Debru v južni Srbiji. Domov prišli njegovi kolegi-vojaki pripovedujejo, da ga je gnala v smrt samo misel, da bi moral še dalje časa služiti pri vojaki. Dosegal je čin korporala in bi zato moral dalje časa služiti nego njegovi tovariši, ki so bili 6. t. m. odpušteni. Ko je videl svoje tovariše, da odhajajo — si je pogнал kroglo v glavo. — Romovi rodbini izrekamo iskreno sožalje.

Dnevne novice.

— Preurejevanje naših srednjih šol. V soboto zjutraj je naš list javil, da se v Belgradu mudi g. nadzornik srednjih šol s tem namenom, da morda vendarle prepriča gosp. prosvetnega ministra o neumnosti njegove naredb, vsled katere naj se s 1. dec. t. l. torej sredi šolskega leta v 1. in 2. razven realnih gimnazij odpravi latinščina, nemščina in občna zgodovina ter uvede francoščina, petje in risanje. G. nadzornik se je vrnil. Kakšni so bili njegovi razgovori z g. prosv. ministrom Pribečevićem, ne vemo; vemo samo to, da se na Hrvatskem Pribečevićeva »reformacija« že izvaja, pri nas pa se bo — če bodo starši molčali — začel pouk po novem načrtu takoj po božičnih počitnicah, dne 7. jan. 1925. To v vednost prizadetim staršem. Ker nasprotuje naredba jasnemu besedilu zakona, ki izrečno prepoveduje spremembo učnega načrta sredi šolskega leta, je po našem mnenju brezdvomno, da jo bo moral minister ukiniti, če se starši pritožijo na državni svet.

— Poziv zagrebškega akademskega senata. Akademski senat zagrebškega vseučilišča je na svoji seji dne 11. t. m. sklenil, da se bo proti umirovljenju nekaterih profesorjev zagrebškega vseučilišča pritožil na državni svet, da bo vložil protest proti tisti odločbi na ministrski svet in da bo apeliral za pomoč in solidarnost na vsa vseučilišča v državi. V svojem pozivu na vseučilišča naglašala senat zagrebškega vseučilišča, da je z umirovljenjem vseučiliških profesorjev kršena avtonomija vseučilišča, in se sklicuje na čl. 16. ustave, ki določa, da so vseučilišča svobodna in na čl. 73, točka 4., ki se glasi: Aktivni ministri in ministri na razpoloženju in vseučiliški profesorji lahko kandidirajo in če so izvoljeni, obdržijo svoj položaj. »S tem je ustvarjen za vseučiliške profesorje privilegiran položaj med uradniki, tako da vseučiliški profesor lahko zastopa svoje osebno mnenje brez strahu pred preganjanjem. Upokojitve so pa tudi formalno nepravilne. Apel se končuje z besedami: »V tem smislu apelira akademski senat zagrebškega vseučilišča na visoki naslov, da isti solidarno s stališčem senata zagrebškega vseučilišča vse ukrene, da se omenjene krivične upokojitve popolno reparirajo.« — Mi ne dvomimo, da bo ljubljansko vseučilišče storilo svojo dolžnost.

— Protest dubrovniške akademske mladine. Iz Dubrovnika smo prejeli sledeči dopis: »Uredništvu »Slovenca« v Ljubljani. Gospod urednik! Prosim Vas, da objavite v Vašem cenjenem listu sledeče: V nedeljo 7. t. m. je poslal Jugoslovanski akademski klub v Dubrovniku preko »Slobodne Tribune«, »Demokratije« in »Slovenca« štrajkujoči mladini v Zagrebu, Belgradu in Ljubljani sledečo protestno brzojavko: V dobi najtemnejše reakcije, ko je strankarska brezumnost in zaslepljenost zagrebško vseučilišče oropala najizvrstnejših kulturnih delavcev, v dobi, ko slabja in puškino kopito teptata tradicionalno imuniteto vseučiliškega ozemlja in ko je tlak avle belgrajskega vseučilišča pokropila kri svobodnih akademskih meščanov, pozdravlja dubrovniški Jugoslovanski akademski klub preganjane profesorje, svojim zagrebškim, belgrajskim in ljubljanskim tovarišem pa zagotavlja svojo solidarnost z vzklikom: Vztrajajte! — Uprava. — Istega dne pa je prejel predsednik Jugoslovanskega akademskega kluba od gospoda poštnega upravitelja sledeči dopis: Št. 3426. Dubrovnik, 7. decembra 1. 1924. — Z ozirom na čl. 3 brzojavnega pravilnika so Vaše brzojavke št. 745 na uredništvo »Demokratije« o Belgradu, št. 746 na uredništvo »Slovenca« v Ljubljani in št. 747 na uredništvo »Slobodne Tribune« izključene iz prometa. — Hops m. p.«

— Ljudski sklad. Prejeli smo sledeče pismo, ki ga nam je poslal visok uradnik Slovence iz tujine: »Ker se ne morem osebno udeleževati zgodovinskega boja slovenskega naroda v tej volivni borbi, pošiljam 1000 Din, da se stem oddolžim svoji slovenski dolžnosti.« — Somišljeniki, posnemajte. Razumevajte velikost trenutka, v katerem stojimo. Prispevke za ljudski sklad sprejema tajništvo SLS v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna.

— Sv. leto. Italijansko prometno ministrstvo je za romarje, ki v sv. letu obiščejo Rim, znižalo vozne cene: za posamezne romarje za 30 odstot., za romarske skupine najmanj 50 oseb za 40 odstot. in za skupine najmanj 400 oseb za 50 odstot. Na ladjah so vozne cene znižane za vse enako za 30 odstotkov. Znižane cene veljajo tudi za obisk Loreta, Assisija in Valle di Pompei.

— Ne iščite dela v tujini. V drugi polovici letošnjega leta so se pričeli naši delavci, v prvi vrsti rudarji in drugi kvalificirani delavci, potem pa tudi nekvalificirani delavci v velikem številu izseljevati na Francosko in v Belgijo, mnogi tudi z družinami. Izseljevanje so organizirali francoski agenti, ki so za ta posel pridobili tudi nekatere naše ljudi. Kakor poročata naš konzulat v Curihu je mnogo naših posebno nekvalificiranih delavcev zasllo v tujini v največji bedi. Agenti so jim obetali zlata nebesa v Franciji, a naši delavci, ki doma niso imeli posla, v Ameriko se pa ne morejo izseliti, so jim nasledili, prodali so vse, kar so imeli ali se celo zadolžili, sedaj se pa razočarani vračajo domov, ko so izgubili še ono borno imovino, ki so jo vzeli z doma. — Število delavcev, ki iščejo dela in zaslužka po raznih evropskih delavnih tržiščih ni majhno. Konzulat v Curihu javlja, da potuje skozi Švico v Francijo in druge države dnevno 25—30 delavcev, akoravno jim vsi oni, ki so že prišli v Francijo, poročajo, da tam ni dela, ker se je delo, pri obnavljanju za časa svetovne vojne porušeni objektov zmanjšalo, da ne morejo dobiti zaslužka, se vračajo, ako imajo le malo sredstev v Švico, kjer prosijo na našem konzulatu pomoči, da bi se mogli vrniti domov. Ker pa konzulati nimajo fondov za take podpore, postaja položaj naših nesrečnih delavcev naravnost neznošen. Ker vlada sedaj povsod po Evropi velika brezposelost, naj nihče ne hodi v tujino iskat dela, ako nima že naprej popolnoma zanesljivo zagotovljenega zaslužka. Posebno pa naj nihče ne nasede praznim obljubam brezvestnih agentov.

— Umrl je v Zabnici pri Škofji Loki zidarski mojster g. Janez Plestenjak p. d. Ratink, star 48 let. Ranjki je bil povsod priljubljen in izboren delavec. Bolezen si je nakopal že na italijanski fronti, 14. t. m. mu je pa zatisnila oči za vedno. Pogreb bo v sredo 17. t. m. ob 9 zjutraj na pokopališče župne cerkve Zabnica. Blag mu spomin!

— Gora veselja. Pot na to goro kaže od rasiim »Preroda«, mladini pa »Mladi junak«.

— Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v petek, dne 19. decembra 1924 ob devetih dopoldne v zborničnih prostorih redno javno sejo z naslednjim dnevnim redom: — 1. Naznanilo predsedstva. 2. Zbornični proračun za 1. 1925. 3. Načrt novega obrtnega zakona. 4. Poročilo o važnejših zborničnih akcijah na finančnem in kreditnem polju. 5. Vprašanje zborničnega pristopa k mednarodni trgovski zbornici v Parizu. 6. Predlogi gg. zborničnih članov. 7. Tajna seja.

— Na Jesenicah imamo poleg drugih zanimivosti, še en prav poseben balkanski unikum v osebi obmejnega komisarja Vukmirovića. Gospod je bival nekaj časa celo v Parizu; in tam se je naučil tako olikanega obnašanja da n. pr. občinskega redarja ki ga pride v gostilno opozorit na policijsko uro nažene s klerikalno žurgo. Nekega drugega občinskega uslužbenca je pred nedavnim počastil s Parizana vrednim izrazom: klerikalno govno. Mož je namreč Črnogorec. Blagruj nas slovenska javnost da imamo tako finega predstavnika oblasti. Seveda bomo skušali tudi ta madež izbrisati z lepe naše Gorenjske.

— Ogias. Naznanja se vsem rezervnim oficirjem, ki so že pridobili pravico za povišanje v višji čin, pa še niso bili povišani, da se takoj in najdalje do 1. januarja 1925 s pismeno prijavo javijo poveljnikom svojih vojni okrožij. Obenem naj izjavijo, kdaj so bili zadnjikrat povišani in v katerih činih.

— Popravek. V našem poročilu o socialističnih kandidatih se nam je vrnila neljuba tiskovna pomota, ki jo je gotovo že vsak sam popravil. Dr. Korun ni »odmetnik«, ampak odvetnik.

— II. književna tombola Jugoslovanske Matice. Vse, ki se zanimajo za letošnjo književno tombolo Jugoslovanske Matice, opozarja pokrajinski odbor kot prireditelj tombole, da se zrebanje števk ne vrši v sredo 25. decembra t. l. ampak v soboto, dne 24. januarja 1925 tako, da bosta objavljeni prvi dve izrebrani številki v nedeljo 25. januarja 1925. Matica prosi vse one, ki imajo tombolske karte v prodaji, da neprodane karte vrnejo do 20. januarja 1925 pokrajinskemu odboru Jugoslovanske Matice v Ljubljani. Kakor že javljeno, ima amba 6 knjig, terna 10, kvaterna 14, činkvina pa 17 knjig za dobitke. I. tombola je kompletan »Dom in svet« (34 letnikov), II. tombola vseh 17 knjig prejšnjih dobitkov in po prosti izbiro knjig do 1.000 Din, III. tombola kakor druga in izbira do 800 Din, pri četrti tomboli je izbira 600 Din. Rokaji, sežito po tablicah, ki se prodajajo po 3 Din. — Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice.

— Glede železniške nesreče na Grosplju, o kateri smo poročali v številki dne 14. t. m., ugotavljamo na izrečno željo, da trgovec z železnino, o katerem se tam govori, ni g. Zilič na Dunajski cesti št. 11., ampak nekdo čisto drugi, ki se seveda ne bo sam oglašil.

— Požar. Iz Mošenj vam nimamo drugega poročati kakor o večnih občinskih volitvah in o vednih požarih. Drugod imate volitve obč. odbora že davno za seboj. Pri nas bi bile končane 14. decembra. Pa nas je iznenadil veliki župan z odločitvijo na poznejši čas, »ker se bližajo« volitve v drž. skupščino. — Gorelo je pa 12. decembra zvečer ob osmih tretjih letos. To pot je bil zapaljen kozolec Marije Odar, v katerem sta bili 2 brati semenske detelje.

— Svojega očeta je zaklal Anton Ogulin na Hribu na Belokranjskem. Oče njegov Ivan je bil dalj časa v Ameriki. Mati je doma otroke slabo vzgajala, da so čisto posuroveli. Ko je prišel oče domov je otroke bolj trdo prijel, mati jim je dajala pa potuho. 28. no, vembra t. l. opoldan sta se mož in žena zopet sporekla radi starejše hčere. Sin Anton, je 19 let star, pa je naenkrat vzel domačo nož in zabodel očeta dvakrat v prsi. Pretekli teden je mož vsled ran umrl. Nečloveškega sina so zaprli.

— Trgovino z ukradenimi kolesi si je omislila prekupčevalka Marija poročena Stellwag, po domače Figarica iz Bršljina. V okolišu od Straže do Novega mesta je bilo tekom leta ukradenih več koles, nazadje koncem novembra v Straži motorno kolo trgovcu Marconiju in kolo Antonu Kobalu. Ker je Figarica prodala že par koles, so orožniki naredili 30. novembra pri nji preiskavo in so našli res več razdrtih in celih koles, ki so bila v tem času ukradena. Zenska se je sama javila v zapor. Kot tat pa je osumljen 24 letni Vincenc Resnik iz Sp. Straže, delomržen pohajač in že večkrat kaznovan radi tatvine. 3. decembra so ga aretirali.

PECIVO
dobrega in prijetnega okusa dosežete edino le z uporabo pecivnega praška in vanilina-sladkorja znamke „ADRIA“.

Primorske novice.

p Cankar v italijanskem prevodu. Kakor se čuje, se pripravlja italijanski prevod Cankarjevega »Pohujšanja v dolini Šentflorianški«.

p Predavanje o pesniku Ivo Vojnoviću na ljudski univerzi v Trstu. Minolo soboto zvečer je predaval prof. Urbanaz-Urbani na ljudski univerzi v Trstu o hrvaškem pesniku Ivo Vojnoviću in njegovih delih. Predavanju sta prisostvovala tudi jugoslovanski konzul Smiljanič s soprogo.

p Smrtina kosa. V Gorici je umrl splošno znani slovenski fotograf Anton Jerkič. Pokojnik se je vedno vdeleževal javnega življenja gorjskih Slovencev in bil povsodi priljubljen.

p Nova doktorja. Te dni je promoviral na graškem vseučilišču za doktorja zdravilstva Leopold Ukmar iz Gor. Branice. — Na padovski univerzi je promoviral za doktorja prava Franjo Tončič, novinar v Trstu.

Štajerske novice.

š Mariborska »Glasbena matica« priredi sredi januarja koncert, na katerem bo preko 100 pevcev in 70 godbenikov proizvajalo Dvořakovo »Nevesto duhove«.

š Primarij dr. Mirko Černič specialista za kirurgijo v Mariboru se je preselil in ordinira od 14—16. Tel. 358. Trg Svobode 6/I nasproti Grajske kleti.

š K skrivnostnem umoru v Studencih. Poročali smo že, da je v Studencih umoril čevljar Mikl svojo ženo in nato pobežnil. Ubito ženo so našli z razbito glavo ležečo na tleh in z obrazom obrnjenim v tla v delavnici poleg posode z otroškim perilom. Stanovanje je bilo v največjem neredu. V stanovanjski sobi je bilo v postelji truplo petletnega otroka, ki je imelo režečo rano na glavi. Ugotovilo se je, da je zginita iz stanovanja kasetna za denar, vsa moževa obleka in okoli 15 parov čevljev. Denarja so našli v gotovini 3000 Din. Koliko je bilo denarja v kaseti, se ne ve. Ta dejstva mečejo sum na druge osebe, ne na pobežlega moža. Sedaj se domneva, da sta krivca dva neznanca, ki sta tisti večer odšla z Miklom in ga umorila, njegovo truplo pa vrgla v Dravo. Ta dva neznanca, sta skoro gotovo vedela, da ima Mikl večjo svoto denarja doma, ker se je večkrat izrazil, da si bo v kratkem kupil novo hišo. Oba neznanca sta se pozno na večer vrnila. Med ženo in med njima se je vnel prepir, ki pa ni pri sosedih zbudil nikake pozornosti. Kmalu se je vse pomirilo. Preiskava se nadaljuje.

š Umor na Kamenščaku. Na praznik dne 8. t. m. rano jutraj se je z vso naglico od ust do ust širila vest o strašnem zločinu umora, ki se je vršil v hiši družine Dajčar, katera ima majhno posestvece na Kamenščaku, približno tri četrt ure od Ljutomerja. — Prejšnji dan t. i. v nedeljo jutraj okoli 3. ure je žena

Ludvika Dajčar, po imenu Katarina, svojega moža s pomočjo posestniškega sina Alojza Zinko iz Koračice s sekuro ubila in sicer ga trikrat s tako močjo po glavi udarila, da so izstopili možgani in je kri brizgnila visoko po steni. Po storjenem zločinu je storilka hišo zaklenila ter se podala s svojo nezakonsko hčerjo Kristino Klemenčič in njenim ljubimcem Zinko k bližnjemu sosedu Bratušu, kjer je povedala, da bo mož »hin«, toda podrobnosti o dogodku samem je zamočala. Zato se sosed tudi, ko je ob 5. uri v cerkev odšel, ni prepričal, kaj se je v hiši Dajčar zgodilo. Šele proti 8. uri sta se obe Dajčarjevi vrnile domov, ampak še takrat nista pogledale v sobo, kjer je žrtev še hropela, temveč sta opravljali živino, kakor da se ni nič posebnega zgodilo. Ko je uro pozneje sosed Obrn stopil v sobo, kjer se je bil izvršil zločin, se mu je odkrila grozna podoba. — Ludvik Dajčar je ležal z več ranami na glavi in deloma izstopivšimi možgani na hrbtu v mlaki krvi, medtem ko je zraven njega ležal kuhinjski nož in sekirica, ki sta bila s krvjo in kosčki kože omadeževana. Kakor se sliši, se je morilka še spričo tega strašnega pogleda branila podatki možu kakršnokoli pomoč, ampak dejala: »Vržite tega vraga nekam v posteljo.« V strašnih mukah je Dajčar po 12 urah izdahnul, ne da bi se bila žena njegovi smrtni postelji približala ali sploh kazala, da svoj čin obžaluje. Na lice mesta dospelemu orožništvu iz Ljutomerja je morilka svoj grozen čin takoj priznala, povdarjajoč, da je to storila sama iz vzroka, ker je mož med celih 18 let trajajoči zakonem z njo slabo ravnal in je moglo zato enkrat do tega priti, kar se je zgodilo. Zategadelj prevzame mirno vse, kar jo čaka. Ali je to njeno priznanje resnično, bo šele nadaljna preiskava dognala, kajti orožniki so že v toliko ugotovili, da je Zinko, zaročenec hčere Kristine, pri umoru sodeloval, sicer je pa priznal, da je Dajčarja zgolj vrgel od tla in ga je nato Katarina Dajčar s sekuro tolkla. Kakor izjavljajo sosed in sorodniki, je bila zlikovka od nekaj odurna in jezična ženska, katera je umela svojega moža zbadati, ki pa je bil posebno v alkoholnem stanu zelo razburljiv. — Ker sta mati in hčer, katere življenje ni ravno zgledno, vedno solidarno zoper moža oziroma očeta nastopale, je pogosto prišlo do resnih družinskih razprtij, kakršna se je tudi na predvečer umora odigrala. Ta brezsrčna žena je baje že prej segala svojemu možu po življenju. — Zakon je bil nesrečen in brez otrok. — Sedaj pričakuje s svojim sokrivcem Zinkom vred v zaporu okrajnega sodišča Ljutomer svoje nadaljne usode.

Ljubljanske novice.

lj Rojstni dan kralja Aleksandra. V sredo dne 17. decembra t. l. se obhaja rojstni dan kralja Aleksandra I. kot državni praznik. V ta namen se vrši tega dne ob 10. uri slovesna služba božja v tukajšnji stolnici sv. Nikolaja. V pravoslavni kapeli je slovesna služba božja ob 9. uri, v evangelijski cerkvi pa ob 10. uri. Vsi državni uradi in oblasti naj razobesijo na svojih poslopih državne zastave. V državnih uradih in obratih naj delo počiva, v trgovinah in drugih zasebnih obratih naj se delo ustavi vsaj med službo božjo in sicer od 9 do 10.30. Po svečani službi božji v stolnici sv. Nikolaja bo veliki župan ljubljanske oblasti sprejemal v vladni palači na Bleiweisovi cesti čestitke kralju Aleksandru I.

lj Smrtina kosa. V uršulinskem samostanu v Ljubljani je po dolgem, tišem trpljenju in vendar nepričakovano hitro v nedeljo, 14. decembra umrla M. Bonaventura Pirč, učiteljica ročnih del in glasbe, ko se je morala v soboto zvečer, 13. decembra podvreči mujni operaciji. Vsi, ki ljubimo skromne, tihe, Bogu otroško vdane duše, jo bomo pogrešali. Tolaži pa nas upanje, da nas v večni domovini ne pozabi. Pogreb bo danes ob 2. popoldne.

lj Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani je dne 11. decembra 1924 priredilo spominski sestanek v čast trem odličnim zdravnikom, katere je letošnje leto pograbila smrt iz naše srede. Letos sta umrla častna člana Slovenskega zdravniškega društva dr. Ivan Kosirnik v Zagrebu in dr. Jaroslav Hlava v Pragi. Dne 25. oktobra t. l. je smrt pobrala dr. Jovana Daniča iz Beograda. Dr. Ivan Kosirnik je bil rodom iz Štajerske, deloval pa je kot primarij kirurškega in pozneje internega oddelka v Zagrebu ter si je pridobil neveljnih zaslug za procvit medicine in ljudskega zdravstva. V osebi Jaroslava Hlave niso izgubili samo Cehi odličnega kulturnega delavca-znanstvenika in izredno dobrega človeka, ampak ž njim je izgubilo celo Slovenstvo moža širokega slovanskega obzorja. Hlava je bil posebno velik prijatelj Jugoslovancev in našega dijaštva, ki je študiral v Pragi. — Dr. Jovan Danič pomenja v zgodovini srbskega naroda posebno priljubljeno in obče spoštovano osebnost. Bil je upravnik Duševne bolnice v Beogradu, večkratni predsednik Srbskega zdravniškega društva in Glavnega zdravstvenega sveta. Nazadnje je bil predsednik beograjske zdravniške zbornice. — Spominski govor, poln pietete do pokojnika, je imel v čast profesorja Jaroslava Hlave njegov učenec dr. Josip Benčan.

lj Umrla so v Ljubljani: Mati Bonaventura Pirč, uršulinka, 48 let. — Janez Andrejaš, občinski ubožec, 66 let. — Knez Ahmed Kali Dvača beg, bivši ruski oficir, 59 let. — Helena Skok, posestnikova žena, 26 let. — Fran Cepeljnik, sluga, 30 let. — Ivan Podlesnikar,

skladiščnik, 47 let. — Marija Slitscher, trgovčeva vdova, 68 let. — Marija Mikuž, uradnikova žena, 55 let.

lj Zatiranje vran. V minuli zimi se je vršilo pokončavanje škodljivih vran, ki so se v naših krajih že močno razpasle, z razmeroma dobrim uspehom, vendar še ne v toliki meri, kakor se je pričakovalo s strani interesentov. Ker je vran še vedno mnogo preveč in prizadevajo zlasti poljskim kulturam in lovni živini veliko škodo, mora se akcija pokončavanja vran z vso pažnjo nadaljevati tudi v letošnji zimi in sicer toliko časa, da se število vran zniža na strpno množico. Akcija pokončavanja s fosforjem strupom naj bi se pričela takoj, ko zapade prvi sneg. Prizadeti sloji ljubljanskega prebivalstva se opozarjajo na tozadevni razglas z navodilom, ki ga je razposlala direkcija šum in ki je nabit na občinski deski. Interesenti, ki bi bili pripravljeni to pokončavanje vršiti v pomeriju mestne občine ljubljanske, se pozivljajo, da se zglašijo v mestnem gospodarskem uradu vsaj do 10. januarja prih. leta. Mestni magistrat bo izdal tozadevne legitimacije in potrebne licence za nabavo strupa ter tudi brezplačno razdelil manjše množine fosforove paste dotičnim zanesljivim osebam, ki so že doslej pokazale zanimanje za pokončavanje teh škodljivcev. Onim, ki bodo dokazali posebne uspehe, bo podelila direkcija šum primerne nagrade. Vse one osebe, katerim se bodo legitimacije in licence izdale, se opozarjajo, da so za pravilno ravnanje pri nastavljanju s fosforjem zastrupljene vade osebo odgovorne in se morajo predvsem varovati, da se nastavljanje strupa vrši na prostorih, ki so od javnih potov vsaj 200 m, od selišč pa vsaj 400 m oddaljeni. Dotični prostori morajo biti zaznamovani s primernimi opozorilnimi napisi, ki naj občinstvo opozore na nevarnost. Zastrupljene vade in poginuli vran naj se nihče ne dotika! Paziti je, da tudi domača žival (perutnina, psi itd.) ne pride v dotiko s fosforjevim strupom.

lj Tvrdba I. Maček, Aleksandrova c. 12, prodaja vsa oblačila za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah.

lj Svetlobna telesa »Vesta«, stropne, namizne in stenske svetilke v vseh izdelavih po konkurenčnih cenah J. Gorec, palača Ljublj. kreditne banke. 7528

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, 21. decembra ob pol 8. uri zvečer: REVIZOR. Gogoljeva komedija v petih dejanjih. Predprodaja vstopnic kakor običajno. Dvorana bo toplo zakurjena.

Učiteljski vestnik.

Grmek bi rad opral zamorca. V nedeljski številki »Slov. Naroda« hoče znani politični JDS agitator Grmek oprati zamorca. Dasi je bil v življenju vsled prevelike strankarske zagrizenosti že dvakrat prestavljen, prvič z dvorazrednice na večrazrednico, drugič (mogoče kazensko) na dvorazrednico — seveda sivelej po predhodnih disciplinarnih preiskavah, se mu je sedaj, ko se še niti ni vsedel na gorlo na novoimenovanem službenem kraju na Ježici, že zopet obudila stara nprav. Je pač ludo in nihče mu ne more pomagati, komur manjka vsake razsodnosti in dalekovidnosti. Da bi zamorca temeljiteje opral, je privlekel na dan še nekaj drugih slučajev svojedobno prestavljenih tovarišev in jih po svoji pameti komentiral, zamolčal pa je pri tem povode in rezultate disciplinarnih preiskav. Za rezultate sicer tudi mi ne vemo in ne moremo do njih, ker so skriti v arhivih prosvetnega oddelka v Ljubljani, sodimo pa da so bili povodi preiskav in prestavitvam prenapeti strankarski boji, v katere so se bili nekateri tako zapletli, da v njih osebah ni bilo mogoče več ločiti učitelja od strankarja. Tisto dobo slika tako strašno, da so se učitelji celo streljali, česar mi ne vemo, vemo pa to, da sta se po vojski že tudi dva končala, za kar pa mi ne delamo odgovornega UJU režima. Tudi nočemo zagovarjati tiste dobe, temveč odkrito priznavamo, da je šlo v več slučajih predaleč, toda če vzamemo v roke tedanje liberalne liste in beremo dopise iz tistih krajev, kjer so služili pedagogi Grmkovega kova, tedaj nam bo takoj jasno, zakaj je šlo tako daleč. — Jelenc in Grmek sta tako dva pedagoga, ki izživata političnega nasprotnika. Prvega najbolj ilustrirajo znane persekucije same, drugega pa zagovarjanje istih. In morala, morala ter logika obeh junakov! Recimo, da je bil nekaj nedko prestavljen ponedolžnem. Ali naj bo danes zato nekdo drugi, ki s tistim nedolžnim ni bil prav v nikakoršni zvezi — kaznovan? Kako pridejo oni, ki tiste čase, ko je vladal na bivšem Kranjskem teror, niti tu služili niso, nekateri pa so obiskovali še šole? Ali ni tako brezumno ravnanje vse obsodbe vredno? Višek strankarske zablode pa je, da voditelj učiteljstva pogazi stalnost učiteljskega stanu, da si s tem omogoči držati vse nezadovoljneže na vrvcu ne glede na to, da s tem poniža ugled učiteljskega stanu do nič! In Učiteljski Tovarš — imenuje takega človeka celo — odrešenika! O saneta simplicitas! In vendar ima tudi tak človek zagovornika v osebi g. Grmka, ki grozi članom »Slomskove zveze«, da bodo postavljeni pred neko alternativo, ki pa jo Slomskariji že poznajo po še nepozabljenih blejskih resolucijah, katere je poštna slovenska javnost označila kot kulturno svramoto. G. Grmek, kar na dan s tako alternativo in

sicer s podpisom, da bomo vedeli, s kom naj gremo pred sodišče. Videli bomo, če boste tudi tam tak junak, kakršnega se delate sedaj v »Slov. narodu«. Slomskariji čakajo že na vašo alternativo. Hitite, da se čimprej vidimo pri Filipih.

Naznanila.

Odborova seja »Ljubljane« danes ob pol 2. Českoslov. Obec v Ljubljani. Ve sredi 17. t. m. konča se vánočni besidka českoslov. děti ve škole Mladice. Začatek v 17 hod. Prosíme prátele české školy k hojné účasti.

Občni zbor društva geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev — sekcija Ljubljana — se vrši v soboto, dne 20. decembra t. l. ob 11 dopoldne v sobi štev. 90 tukajšnje univerze. — Pred občnim zborom predposvetovanje v društvenih prostorih. — Odbor.

Telov. društvo »Orel« v Trzinu priredi v nedeljo dne 21. decembra svojo telovadno akademijo s prav zanimivim sporedom. Poleg nastopa članov in obeh naraščajev je na sporedu tudi nastop društvenega moškega zbora in Pregljeva »Pesem makabejskih bratov«. Prireditev se vrši v prostorih »Prosvetnega društva sv. Jožefa«. Začetek ob sedmih zvečer. Prijatelji mladine iskreno vabljeni! — Društveni prosvetni večer se vrši prihodnji teden izjemoma v torek namesto v ponedeljek. Spored obsega: 1. A. Foerster: Pomlad, 3 glasni dramski prizor za ženski zbor. 2. Viktor Parma: Arija iz »Legionarjev«, ženski dvospev. 3. Predavanje o temi: Ljudstvo in avtonomija šolstva. 4. Zaključna beseda. — Začetek ob osmih zvečer. Vstopnine ni. Vabljeni vsi.

Spevoigra »Po zaklad«. Raznim društvom in posameznikom, ki si žele to igro izposoditi od Kat. društva rokodelskih pomočnikov v Ljubljani, sporočamo, da z enim samim izvidom nikakor ne moremo ustreči mnogoštevilnim prošnjam iz vseh krajev Slovenije. Treba bo poskrbeti za razmnožitev ali pa počakati, da dobimo založnika za igro. — Kat. društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani.

Izpred sodišča.

Novo mesto, 14. decembra.

Razprava o zastrupljenju gospe Marije Berden, roj. Hladnikove iz Novega mesta. — Imenovana, učiteljica v Slopičah, je sredi najlepše dobe, mlada žena in mati, umrla vsled zastrupljenja s fosforjem 10. aprila t. l. v tukajšnji bolnici. — Zadeva je vzbudila poleg sočutja splošno pozornost in se je končala pred sodiščem, 12. t. m. kakor poročamo.

Dne 2. aprila je Berdenovi služkinja Marija Golobič za večerjo napravila palačinke. Ko je jedla, je rekla, da imajo nek čuden okus kot po žveplu. Služkinja je takoj rekla, da ji je padlo v mleko oz. testo za palačinke par vžigalice (švedskih), in da je za varnost stresla v jed nek odvajalni prašek. Nato je Berdenova jedla ter sta za pokušnjo pojedla tudi njen mož in služkinja po pol palačinke. Potem so pili vsi še po eno skledico kave.

Po polnoči se je Berdenova zbudila s hudimi bolečinami v želodcu in začela bljuvati. Izmeček se je po izpovedi moža močno svetlil. Služkinja ji je skuhala črno kavo, nakar je Berdenovi odleglo. Drugi dan je še učila, a bolečine so se ji ponovile in šla je v mesto k zdravniku ter mu povedala, kaj čuti in da so bile v jedi vžigalice. Zdravnik je menil, da stvar ne bo imela hujših posledic. A čez čas so se ji bolečine še povečale, in že čisto oslabiljena je šla čez 1 teden v novomeško bolnišnico, kjer so ji želodec takoj izprali. A bilo je prepozno; drugi dan je umrla.

Ko so jo raztelesili, so se pokazali znaki, da je bila zastrupljena s fosforjem. V kakšni meri, se pa žal ni dognalo, ker se je preiskava želodca v Ljubljani predolgo zavlekla. Prijeli so takoj ob smrti služkinjo Golobičovo, ki je tačas izjavila, da ni padlo v jed le nekaj vžigalic, ampak cela škatljica in se je notri kuhala. Naposled je pa izjavila, da je jutraj namazala na koruzne žgance fosforjeve paste, da bi nastavlja podganam in zvečer s istim nožem, ne da bi ga obrisala, ker se ji je zdel popolnoma čist, namazala marmelado na palačinke.

Nastal je splošen sum, da je gospodinja zastrupila namenoma, zlasti ker je takoj po smrti pravila možu ranjke s a n j e, češ da se ji je prikazala ranjka in ji naročila, naj skrbi za njenega otroka (dojenčka) in naj se zato poroči z njenim možem vdovcem! Ker pa za to težko osumljenje ni bilo dovolj dokazov ni prišla pred poroto.

Obtožnica je bila, da je vsled malomarnega ravnanja s strupom povzročila zastrupljenje in bila na podlagi tega obsojena na 10 mesecev strogega zapora. Všteto ji pa bo 7 mesecev preiskovalnega zapora.

Obtoženka je stara 35 let, je mati dveh nezak. otrok, od katerih je eden božjasten, eden je pa umrl. — Ni na dobrem glasu, pač pa je bila znana kot pridna delavka. — Pri Berdenovih je služila od novega leta 1924; preje je bila največ dnarica. Fosforjevo pasto je kupila in jo je glavni del dala svojim starišem, ki so jo še imeli. Pred senatom se je zagovarjala mirno in n' kazala nobenega znaka kakega kesanja. — Senatu je predsedoval dr. Fischinger. Ko je slišala razsodbo je prosila, naj se ji kazen zniža, nakar ji reče predsednik: »Kar ste premalo dobili tukaj, boste pa gotovo prejeli enkrat drugje!«

Gospodarstvo.

Produkcija premoga v mesecu maju 1924.

V teku meseca maja t. l. se je v celi državi nakopalo 303.405 ton premoga. V aprilu t. l. je znašala produkcija 303.779 ton, v marcu 379.446 ton, v februarju 383.513 ton ter v januarju 380.708 ton.

Od celokupne produkcije odpade na črni premog 7.786 ton, na rjavi premog 233.722 ton ter na lignit 61.897 ton.

Delež Slovenije na produkciji premoga v celi državi znaša 130.130 ton, kar pomeni 45,9 odstotka produkcije v celi državi. Sloveniji sledi Bosna in Hercegovina, kjer se je nakopalo 85.154 ton ali 28,1 odstotka celokupne produkcije. Še manjši je delež Srbije, ki dosega 49.381 ton ali 16,3 odstotka. V Hrvatski s Slavonijo je bilo produciranih 18.820 ton ali 6,2 odstotka produkcije v celi državi. Dalmacija je dala 10.920 ton in je njen odstotni delež pri produkciji premoga v celi državi bil samo 3,8.

Od celokupne produkcije kakor tudi od zaloge na dan 31. aprila t. l., ki je znašala 130.069 ton, se je oddalo: državnim železnicam 98.615 ton, ostalim železnicam 762 ton, vojni mornarici 600 ton, privatnemu brodarstvu 15 tisoč 23 ton, industriji 109.397 ton ter raznim 17.150 ton.

Izvozilo se je v maju 1924 16.597 ton premoga. Lastna poraba pri premogovnikih je znašala 35.134 ton. Skupno se je torej oddalo v maju 293.278 ton.

Slovenija je od svoje produkcije v mesecu maju 1924 ter od zalog na dan 30. aprila 1924, ki so znašale 31.088 ton, oddala državnim železnicam 54.403 tone, privatnim železnicam 160 ton, privatnemu brodarstvu 932 ton, industriji 36.207 ton ter raznim 8681 ton. Izvozilo se je v teku meseca maja t. l. iz Slovenije 11.119 ton; premogovniki pa so porabili 17.891 ton. Skupna oddaja v maju t. l. je torej znašala 129.393 ton.

Zaloge premogovnikov na dan 31. maja 1924 so bile v celi državi 149.196 ton in sicer v Sloveniji 40.825 ton (30. aprila 31. 083 ton), v Srbiji 40.186 ton (30. aprila 42.148 ton), v Bosni in Hercegovini 28.186 ton (30. aprila 26.649 ton), v Dalmaciji 25.286 ton (30. aprila 24.891 ton) ter v Hrvatski s Slavonijo 14.511 ton (30. aprila 14.293 ton).

Povprečno je bilo v premogovnikih zaposlenih v mesecu maju 1924 30.784 oseb, kar pomeni napram aprilu t. l. nazadovanje za 1448 oseb.

V Sloveniji je bilo v premogovnikih zaposlenih povprečno 13.230 delavcev, v Srbiji 6202 delavca, v Bosni in Hercegovini 6063 delavcev, v Hrvatski s Slavonijo 4330 delavcev ter v Dalmaciji 959 delavcev.

g Izkaz Narodne banke z dne 8. decembra 1924. (Vse v milijonih dinarjev; v oklepaju razlika napram 30. novembru 1924.) Aktivna: kovinska podloga 482,0 (— 5,2), posojila na menice in vrednostne papirje 1493,2 (— 29,9), račun za odkup kronskih novčanic 1208,2, račun točasnih zamenjav 389,9, državni dolg 2966,3, vrednost državnih domen 2138,3, ažijska 63,2, skupaj 9276,8. Obrestna mera je ostala neizpremenjena. — Na drugem mestu objavljamo izkaz »Banque de France« z dne 11. t. m., torej 3 dni po izkazu naše Narodne banke. Medtem ko potrebuje »Banque de France« za sestavljanje svojega izkaza 1, kvečjemu dva dni, rabi za sestavljanje, ki je gotovo manjši posel kakor v Franciji, naša Narodna banka cel teden.

g Carinska konferenca v Ljubljani. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse interese, da se vrši carinska konferenca v Ljubljani v četrtek dne 18. decembra 1924 ob 5. uri popoldan v carinskih prostorih.

g Kotacija novih papirjev na ljubljanski borzi. Od 18. decembra 1924. se uvede na naši borzi kotacija sledečih papirjev: 4 odstotno Kranjsko deželno posojilo iz leta 1888; 4 in pol odstotno Kranjsko deželno melioracijsko posojilo iz leta 1911, 4 in pol odstot. Kranjsko deželno posojilo iz leta 1917.

g Vagonske pošiljke za Sušak. Na progi Moravice—Sušak se morejo vsled strmega dostopa do morja odpremljati le vlaki, ki imajo vsaj na polovici vagonov brezhibne zavore. Zaradi tega je železniška uprava naročila postajam, da odpremljajo posamezne vagona na to progo le z zavorami; le ako odhaja blago v celih vlakih ali je naloženo v večjem številu vagonov, sme biti polovica vagonov brez zavore. Kljub temu prihajajo na postajo Moravice posamezni vagoni, ki nimajo zavore. Zaradi tega se morajo po več dni zadrževati na tej postaji, predno se more sestaviti vlak, ki ima določeno število zavore. Opozorjamo na ta predpis interese, da v doseg brezhibne odpreme njihovih vagonovskih pošilk tudi sami pazijo, da se bodo njihove pošiljke nato varjale v vagon z zavorami.

g Trgovski stiki z Romunijo. — Trgovska in obrtniška zbornica v Oradía-Mare (Veliki Varadzin) Romunija namerava izdajati informacijski časopis, v katerem se bodo stalno in brezplačno objavljala povpraševanja in ponudbe blaga inozemskih in domačih trgov. Interesenti naj se blagovolijo obrniti na gori navedeno zbornico.

g Ukinitve vseh omejitev v zunanji trgovini. Gospodarska sekcija zveze narodov je v zadnjem času pozvala vse države, ki so članice zveze, da se izjavijo o ukinitvi vseh uvoznih in izvoznih omejitev. Brez dvoma bodo torej imeli tudi naši gospodarski krogi v do-

glednem času priliko, da se izjavijo o tem vprašanju, ki globoko sega v naše gospodarske interese.

g Hranilne vloge v Češkoslovaški. V mesecu septembru 1924 so hranilne vloge na knjižice narasle za 68 milijonov Kč na 6810 milijon Kč, medtem ko so vloge na tekoči račun padle za 123 milijonov Kč na 8328 milijon Kč.

g Trgovska pogodba med Češkoslovaško in Grško. Uradno javljajo iz Prage: Dosedanja češkoslovaška pogodba z Grčijo se podaljšuje do 1. marca prihodnjega leta.

g Osnovanje prve produktne borze na Grškem. V Pireju se je te dni svečano otvorila prva produktna borza na Grškem.

g Znižanje diskonta v Nizozemski. Ističasno, ko je »Banque de France« zvišala diskont od 6 na 7 odstotkov, je nizozemska Narodna banka znižala diskont od 5 na 4 in pol odstotka.

g Obtok bankovcev v Franciji. Po izkazu »Banque de France« je znašal obtok bankovcev v Franciji na dan 11. decembra t. l. 40.568 milijonov frankov, kar pomeni napram prejšnjemu izkazu z dne 4. t. m. nazadovanje za 133 milijonov frankov.

g Porast cen v Franciji. Indeks cen v veletrgovini v Franciji je bil koncem meseca novembra t. l. 514, medtem ko je znašal koncem meseca oktobra t. l. samo 507, koncem meseca septembra t. l. pa 496 točk (cene v letu 1914 so vzete za 100).

g Nemško-ruska trgovina. V gospodarskem letu 1923-24 je Rusija izvozila v Nemčijo za 87 milijonov zlatih rubljev, Nemčija v Rusijo pa za 129 milijonov zlatih rubljev.

Borze.

Dne 15. novembra.

DENAR.

Dunaj. Belgrad 1058, Kodanj 12.380, London 333.300, Milan 3054, Newyork 70.935, Pariz 3802, Varšava 13.500. — Valute: dolarji 70.460, angleški funt 331.500, francoski frank 3765, lira 3025, dinar 1054, češkoslovaška krona 2128.

Praga. Lira 146.40, Zagreb 50.50, Pariz 182.36, London 159.30, Newyork 33.90.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odstot. investicijsko posojilo iz leta 1921. 65 (blago), 2 in pol odstot. državna renta za vojno škodo 125 (denar), Celjska posojilnica d. d., Celje 210 (denar), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 222 (denar), Prva hrvaška štedionica, Zagreb 885—895, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 130—148, »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1400—1420.

Dunaj. Alpine 389.000, Greinitz 154.500, Kranjska industrijska družba 830.000, Trboveljska družba 463.000, Hrvatska eskomptna banka 118.000, Leykam 160.000, Hrv.-slav. dež.

hip. banka 61.000, Gutmann 405.000, Mundus 845.000, Slavex 235.000, Slavonija 69.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: deske, 20, 25, 30 mm, monte, feo meja 590—610, plohi, 50 mm, monte, feo meja 590—610, remeljni, 30-60, 60-80, 85-70, 70-70, 40-80, 80-80, feo meja 600—610, hrastovi železni pragi, 250, 25×15, feo nakladalna postaja, za komad 52, hrastovi frizi, 5, 6, 7, 8, 9, la, feo meja 1450, bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, feo nakladalna postaja 2 vag. 25, 25, 26, zaklj. 25. — Zito in polj. pridelki: pšenica domača feo Ljubljana 420, pšenica bačka, par. Ljubljana 465, koruza nova, gar., par. Škofja Loka, januar, 2 vag. 230, 235, zaklj. 230, koruza nova, gar., par. Škofja Loka, februar 2 vag. 240, 245, zaklj. 240, koruza nova, umetno sušena, defekt, feo Ljubljana dostavljena na dom 230—260, koruza nova, gar., feo slav. postaja 185, laneno seme, feo Ljubljana 700, otrobi drobnji, feo Ljubljana 212,50, otrobi srednje debeli, feo Jarše 240, krompir gorenjski, feo nakl. postaja, plač. pri prej. 133. — Stročnice, s adje: fižol ribničan, očičen, b-n., feo Postojna trans. 505, fižol prepelčar, očičen, b-n., feo Postojna trans. 580, fižol mandolon, očičen, b-n., feo Postojna trans. 480, jabolčna marmelada 2400.

Novi Sad. Pšenica 400—405, koruza 172 do 180, moka bazis >0< 505.

Prosveta.

pr Sloves Amar-Hindemithovega kvarteta, ki je doma v Frankfurtu, se je brez dvoma začel z velikanskimi uspehi, katere je dosegel kvartet na slavlju komorne glasbe v Donaueschingenu in v Salzburgu leta 1922. Na teh dveh prvotnih glasbenih prireditvah si je kvartet pridobil prvo mesto in od takrat dalje je prepotoval celo Evropo. Član kvarteta je znani komponist Hindemith, kojega kvartet op. 32 se izvaja tudi na našem koncertu dne 19. t. m. v Unionski dvorani. V tem svojem kvartetu hodi Hindemith povsem po modernih potih in vodi svoj instrument povsem slobodno, brez obzira na harmonijsko podlogo. Vendar dosega najčudovitejše in najlepše efekte. V svoji partituri ima mesta, ki delujejo z neko izredno notranjo silo na poslušalca. Začetek tega kvarteta je zanimiv fugato, nekaka legitimacija Hindemitha samega, kateri glasbeni struji da pripada. V fugatu imata I. in II. vijolina nek neobičajen dialog, ki naravnost frapira vsled svoje koncepcije. Komponist sam sodeluje pri kvartetu kakor vijolist in kritika ga hvali, kot najjačjo umetniško individualnost cele skupine. Vstopnice v Matični knjigarni.

pr Kratek repetitorij anatomije, vadencum za kolegije in rigorozo po Breitensteinih repetitorijih, poslovenil univ. prof. dr. Janez Plečnik. II. Mišičje. Splošna knjižnica št. 41. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna v

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopoljenih steklenic:

Štev.	0	1	2	3
Din	5'—	10'—	17'—	36'—

naj se pazi na to, da se zabela iz Maggijeve velike originalne steklenice dopolni, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo **Maggi-jeva** zabela in ničesar drugega.

Jutranja zvezda.

Napisal H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

(Dalje.)

45

Ples se je končal in zadnji odmevi so zamrli ob starih zidovih, od koder so navzoče gledale podobe mačjeglavne boginje Sekhete s svojim krvoločnim, maščevalnim nasmehom. Ples se je končal in lepa plešavka je stala pred njimi, nič zardela, nič zasopla, marveč prijazno se smehljajoča.

»Sedaj pojd, božanski princ,« je rekla, »in vi, njegovi spremljevalci, pojdite z njim in me pustite v moji samotni hiši, dokler faraon ne pošlje pome, da prebivam z njim v tistih novih pokrajinah, ki jih je podedoval onstran zahoda.«

Toda oni niso hoteli oditi in bi ne bili mogli, tudi če bi bili hoteli, ker jih je neka moč vezala nanjo. Abi pa sploh ni mogel odtrgati oči od nje, marveč je javno pred vsemi izjcljal svojo strast ob njenih nogah, dočim so ga ostali ljubosumno opazovali. Ona je poslušala še vedno z istim smehljajem, ki je bil tako sladak in vendar tako nečloveški. Ko je slednjič zasopel utihnil, je rekla:

»Kako? Ali sedaj bolj ljubiš, nego se bojiš, kakor je kraljevski princ iz Keša ljubil, ko mu je Amenova zvezda zapela svojo pesem? Naj bi bila tvoja usoda srečnejša, o plemeniti Abi, razodela se ti bo pozneje, ker ti je jaz ne smem napovedati. Abi, v Memfidi se bo praznovala kraljevska poroka s tolikim veseljem in s tako slovesnostjo, kakršne ne pozna zgodovina Severne in Južne dežele, in za tisto ped časa, ki ti je usojena, boš sedel ob egipčanski kraljici in žarel v njeni svetlobi. Ali nisi mar zaslužil tega mesta s pravico krvi, o zmagač faraonov, in ali ti ga ni faraon

obljubil v sanjah? Pridi, solnce tega novega dneva sveti, pokliva k njemu in se posloviva od sene!«

XII. poglavje.

KRALJEVSKA POROKA.

V Memfidi so se širile čudne govorice. Pravili so, da se je kraljica vdala; pravili so, da se hoče poročiti s princem Abijem, da že čaka v veliki Beli hiši, da postane nevesta. Može so se o tem prepirali po ulicah. Prisegli so, da ne more biti res, zakaj kako bi ta odlična gospa, maziljena egipčanska faraonka, vzela za soproga mornarice svojega očeta in svojega lastnega strica? Ali ne bi mar rajša umrla v ječi sto'pa, na katerem so jo videli večer za večerom stati in prepevati? V svojih srečih so mislili, da bo rajša umrla, zakaj tako vzvišena jim je bila ta čista, plemenita Amenova hči, ki jo je usoda ujela v svojo nesrečno mrežo. Bili so pač možje in so menili, da bi morala umreti ter zapustiti za seboj svetu spomin, na katerega bi mogel Egipt vedno biti ponosen.

Toda njihove žene in hčere so se temu smejale. Saj je vendarle ženska, so dokazovale, in ali bi torej bilo mogoče, da bi zavrgla ves vladarski blesk in upanje na dolga leta srečnega življenja in se izgubila v mrak pozabljenega groba? Res je sicer, da ne bo na prvem mestu, ker ji bo Abi strog gospod; toda vsako mesto je boljše kakor pogrebna ladja. Občutila je trpljenje lakote tamkaj v starem templju; njen ponosni duh je bil ukročen; poljubila je šibo in Abi bo postal po dolgih letih čakanja faraon v Egiptu.

Prepir se je vedno bolj razvnel, ker so jo tudi tisti možje, ki so se bojevali proti njej, v svojem srcu visoko čislali in jim je bila mučna misel, da bi božanska gospa

sklonila svoj tilnik pod jarem razmer, prodala samo sebe, da se reši, in sedla na stopnišče lastnega prestola. Toda ženske so se le smejale in so vedno na novo dopovedovale, da ni kraljica nič boljša od drugih bitij njenega spola.

Nesoglasje je nenadoma minilo ker so se pojavili v mestu klicarji, ki so oznanjali, da se bo poroka vršila v veliki dvorani Bele hiše eno uro pred solnčnim zahodom. Tedaj so se ženske zmagovalno krohotale, možje pa so molčali.

Ob določen uri je bila dvorana polna in prepolna ljudi, ki so se dobili prostora v njej. Med visokima obeliskoma, ki sta stala na vsaki strani odprtih cedrovih vrat, je ljudstvo viselo na stopnišču kakor roj čebel; širni trg spredaj in vse ceste, ki so vodile v dvorano, so bile črne od množice. Tam sicer niso mogli ničesar videti, a so se vendar pretepali za slednjo stopnjo; nekateri, ki so padli, niso nikdar več vstali. V pročelju dvorane sta bila postavljena dva prestola, večji in bogatejši za princa Abija, manjši za kraljico Neter-Tuo. Abi je odredil tako, ker mu je prekanjen Kaku bil dopovedal, da mora takoj spočetka pokazati ljudstvu, da vlada on in ne faraonova hči.

Ob določen uri so se na dano znamenje z vrha vseh templjev oglasile trobente. Trikrat so zatrobile, trikrat odmevale v tihoti vročega, mirnega zraka, oznanjujoč tako, da sta se v Hathorinega svetišču ob navzočnosti duhovnikov in vseh bogov Abi in Neter-Tua podala roke v zakon.

Med množico se je začela širiti še druga vest; kakor se širi drog, če pade pamen v vodo, je šla od ust do ust in je neprestano rasla.

V Hathorinem svetišču so se zgodili čudeži, so pravili. Vedeli so tudi že podrobnosti: ko je veliki duhovnik izročil nevesti običajni lotusov popek, božjo cvetlico, se je

razevel v njeni reki. Pripovedovali so tudi, da se je steblo cvetlice spremenilo v zlato žezlo in nje kelih v bleščeč safir, lepši, nego jih je bilo najti v rudokopih v puščavi.

In to še ni bilo vse, je pravila govornica. Ko je namoč ženin Abi daroval boginji belega goloba na oltar, je skozi vrata priplul v svetišče jastreb in mu je goloba umoril v roki. Umoril ga je v temi in ga pustil mrtvega, krvavečega iz kljuna in iz prsi, mrtvega na kolenih boginje; popustil ga je in zopet odletel.

Kateri jastreb, se je izpraševalo ljudstvo, bi si upal kaj takega storiti, če ga ni poslal sam bog Horus, Amenov sin z jastrebjo glavo?

Kmalu so na vse to za trenotek pozabili, ko se je zvedelo, da kraljevski par prihaja v veliko belo dvorano, kjer se hoče pokazati ljudstvu in sprejeti poklone plemenitašev, poglavarjev in kapitanov. Stopaje po pokriti poti, ki je vodila iz Hathorinega templja, so se najprej prikazali duhovniki, prepevaje po poti, in za njimi reditelji slavnosti, točaji in klicarji. Nato je prišel, obdan od svojih častnikov in stražnikov, princ Abi, v spremstvu svojega vezirja Kakuja, tistega moža, o katerem so pravili, da je faraona začaral v smrt.

Ves blesk in sijaj njegove bele obleke, katera je bila, kakor so mnogi pripomnili, oskropljena s krvjo, in tudi kraljevska krona, ki je tedaj privkral počivala na njegovi grobi, okrogli glavi, ni mogla prikriti tistim, ki so ga opazovali, da ženinu ni lahko pri sreč. Ko je stal in se priklanjal v odgovor na vdane klice množice, je žezlo trepetalo v njegovi roki, njegove ustnice so bledele in se tresle. Smehljaj se je in priklanjaj, dokler niso klici slednjič zamrli in je zavladala na trgu tihoča.

dnevnika in zahteva podrobnih pojasnil in proračun. Stranka si pri tem prihrani trud in stroške in se obvaruje čedežne večje škode.